Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО
свет

Советски Союза Коммунистически партен Нохч-ГIалгIай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган

Ера 19 март № 23 (2235) 1959 шу

Мах 20 кеп.

Юрта боахама къахьегамхой! Беррига низ тIабахийта ялат дIадера балхаш ханнахьа чакхдахарна, хIанзе а Iалашде ялат дикагIа хьувкъилга.

БIАЬСТАННА — ДИКА КИЙЧО

Бахача наха кхачанна а, промышленноста бедала а, пачхьалкхенна кхыча гIулакхашта а эша юртбоахама продукци шортта хьаелга да Советски Союза Коммунистически партен XXI съезда хьатIадоагIача ворхI шера юртбоахама къахьегамхошта хьалхашка оттадаь декхар.

Съездо чIоагIъяьча коммунизм хьалъяра Iалаьмате йоккхача планаша дегаш урзовттадаь бола юртара къахьегамхой семилеткан заданеш ханал хьалха кхоачашъярна оарцагIа баьннаб. Колхозашка, совхозашка, ремонтно-технически а машинно-тракторни а станцешка ценгара-ценга шерагIа яржаш латт социалистически яхь. Вай республикерча колхозаша, совхозаша бIарччача районаша социалистически декхараш тIаийцадь укх шеррехьа а ялат дикка хьувкъаде, хьайбай продуктивность лакхъе, ялат, дулх, шура, тха, комсаш, сомаш кхыйола юртбоахама продукташ дукха а дукхагIа хьае. Соахкарчул 1,3 дукхагIа чуда лаьрхIад ялат. Ялх миллион цунт совгIа ялат лургда укх шера пачхьалкхенна. Колхозийн совхозийн къахьегамхоша дош деннад лаьттанцарча балхий культура лакхъе, деррига юртбоахама балхаш агротехнико яххача тайпара чакхдаха, дIадийнача ялаташта ханнахьа гIулакх де.

Уж декхараш кхоачашдарна боккха лоархIам болаш да бIаьстанна ханнахьа кийчо яр, бIаьстан деррига балхаш дика вIаштIехьа даьха а ханнахьа а чакхдахар.

Республикерча дукхагIа йолча районаша дикка кийчо яьй бIаьстан балхашта. Трактораш, ялат а кхыйола культураш а дIаювш эшаргйола еррига техника тоьй, тоъам балла дIаде фу Iалащдаьд, эша кадраш кийчъяьй, механизированни яраш а йолаш хьажкIаш лелаю звенош вIашагIъехкай, цар гIулакх дергдола хьажкIаш дIаюргйола кхаш белгалдаьхад. БIаьстан балхашта кийчо дикагIа яьраща лархIа йиш йолаш я Сунженски, Надтеречни, Наурски, Шелковской, Гудермесски районашкара дукхагIа йола колхозаши совхозаши. 172 эзар гектар я укх бIаьсти вай республикерча колхозашеи совхозашеи дIае езар. Алхха ялата лаьрхIа хьажкIаш юргья 57,5 эзар гектар. Цул совгIа тоъал хьажкIаш юргья силосан мошача доакъаран. Республикерча дукхача колхозийи совхозийи вIаштIехьа даланзар дахача шера гурахьа тоъам балла зябь аха. Цудухьа хIанз бIаьсти ялат дIаде 80 эзар гектарал совгIа лаьтта аха деза вай республике. Цо хьахьокх мел лоархIам болаш гIулакх да тракторашта, нохарашта, кхыйолча техниканна ший ханнахьа а дика а ремонт яр.

Цхьабакъда цхьацца йолча районашка бокъонца лаьрхIача хIанз а яь яланза я техниканна ремонт. «Назрановски» совхоза Яндарерчеи, Сурхо тIарчеи, Экказ-къоншийн юртарчеи отделенешка во яьй тракторашта а кхыча техниканна а ремонт. «Октябра 40 шу» яхача совхоза коарча ремонтни мастерске массехк трактор латт вIашагI а яьха.

Ялат хьувкъара боккха лоархIам болаш да дIаде дикагIа дола фу Iалащдар. Iилмо а практико а хьагойт дика фу дIацийнача кхашкара хIара гектара тIара цаI ах—шиъ центнер дукхагIа ялат долга. Цудухьа вай республикерча дукхача колхозашеи совхозашеи хьажкIийи, кенеи, берцеи фу цIена даь тIа мишта доал хьожаш зем а баьккха дIаде кийчдаьд. Кхоачам хиллал яц республике дIаюв коартолаш, цхьацца дола баьца даарий ги. Масала, «Назрановски» совхозе хIанз а 200 тонн цIаюв коартол эш.

Ялат хьувкъийтарна Iалаьмате дика да кхоца а кхыча удобренешца а лаьтта тоадар. Из кхета а деш республикерча дикагIа йолча колхозашеи совхозашеи шоай кхаш моттигашкара а минеральни а удобренеш а ехкаш хьаьндаьд. Цхьабакъда, дукха я вай республике цу боккха лоархIам болча гIулакха цукха уйла ца еш а шоай кхаш хьаьндаь тоа ца деш а колхозаши совхозаши. Деррига Iай цхьаьккха тонн кхои кхыча удобренейи йихьаяц кхаш тIа Самашкински совхоза кхоалагIчеи йиъалгIчеи отделенеша, Сунженски районерча «Восход», «Красный Октябрь», «XX партсъезд» яхача колхозаша, иштта кхычар.

Юрта боахам дIахо дегIабоалабарна вай республикерча къахьегамхошта шоаш тIаийца декхараш кхоачашдулургдац лаьттанцара балхаш агротехнико яххача тайпара ца дойя. Цудухьа лаьтташ тоадара гIулакхага массаза бIарг локхаш хила еза партийнии советскии организацеш.

ТIехьа яьнна яле а бIаьсти тарга гIертай. Денгара денга йIоахлуш латт. ДукхагIа йолча моттигашкара лоа дIадаьннад. КIеззига денош мара дисадац ялаташ дIаде нах болабала. ХIара колхоза, совхоза, отделенен къахьегамхой декхарийла ба гаргтарча деношка бIаьстан балхашта кийчо яь яккха. Чекка тоаяь яха еза тракторащ, сеялкаш, кхыйола техника. Сухалбаь кийчде деза дIаде фу, ди а бийса а ца къовсаш сихде деза кхашка кхо дуллилга. Сихха вIашагIъехка яха еза хьажкIаш лелаерий звенош, хIара звенона ше-ший участок дIахьожае еза.

Ханнахьа уйла е езаш гIулакх да лаьтта охкаш а ялат дIадувш а йоахкача тракторашта доагам, хий, механизатораш та кхача, кхыдола эша хIамаш тIадахьар. Ший ханнахьа йоахо йинза яргьяц складашкара фу кхай тIа дIадахьара. ХIанззе а оттае еза бIаьстан балхий график. Уж деррига гIулакхаш тIехьа ца доахаш де дезаш да, хIана аьлча, бIаьстан ялат дIадера болх ханнахьа чакхбаккхарна эшаш да уж.

Колхозникий, совхозий болхлой, юртбоахама специалистий декхар да семилеткан хьалхарча бIаьстанна дика кийчо яр, деррига готай балхаш агротехнико яххача тайпара чакхдаккхарца ялат дикагIа хьувкъаргдолаш дIадер.

Шеко яц вай республикерча юртбоахама къахьегамхоша бIаьстан балхаш дика чакхдоахаргхилара а хIаьта цар ялат дукхагIа чуда, баьца дааращ, сомаш, комсаш, дулх, шура, тха, кхыйола юртбоахама продукташ дукхагIа яхарна шоаш тIаийца социалистически декхараш кхоачашдергхилара а.

Нах чубахача цIеной тховнаш аьшкбетонаца къовлар

МОСКВА. ССКП XXI-ча съездо оттаьча 1959—1965 шерашка СССР-а халкъа боахам дегIабоалабара контрольни цифраш тIа аьннад: «городашка ду нах чубаха цIеной тховнаш хIаманца дIоах а деш аьшкбетонаца е асбошиферца къовла доладар баькъахьа лоархIадда, нах чубаха цIенош тIа аьшк деттилга соца а деш».

Главстроян «Прокатдеталь» яхача ше къаьстта йолча конструкторски бюрос кийч а яьй строительствона юкъе а йихьай бада боацаш деча цIеношта тIаехка панелаш. Уж кийчъю минеральни боамби юкъе а боалаш аьшкбетонах яьча шин Iаькъах латташ. Панела лохера Iаькъа лакхерча этажа тхов а ба, хIаьта лакхерча Iаькъана рубероид, и кх. йола хIама тIатох. Машара проспекте хьаддаь нах чубаха цIенош эггара хьалха цу тайпарча панелашца къайла да.

ЦIенош деча доладаьча цу вердача гIулакхо торо хулийт аьшк тIатоха а ца дезаш, бада боацаш цIенош къовла, уж чехкагIа а дарегIа а хьалде.

Сурта тIа: я бада а боацаш цIенош къовла, аьшкбетонах яьча шин Iаькъах латта панель.

Н. Грановске фото. ТАСС фотохроника.

ДИКАГIЧАРЦА НИЙСЛЕ!

Боккха производственни толам

ССКП XXI-ча исторически съезда решенеша дегаш гIоздаьха чIоагIа къовсам лоаттабу Грозненерча химически завода болхлоша семилеткан укх хьалхарча шерара план ханал хьалха кхоачашъе а, дукхагIа продукци арахеца а. Йоккха производственни котало яьккхай химикаша. Синтетически спирт доаккхача цехашкарча болхлошеи специалисташеи 16-ча марта кхоачашъяьй цхьоалагIча квартала план.

Инженераша Поповси, Скребневси, Козловси, Апареевси кулгалдеча цехи технолоташ 16-ча марта делкъел тIехьагIа болабелар шоллагIча квартала счетах синтетически спирт даккха.

Къаьстта дика къахьегарца белгалъяьннай диспетчераша -новкъосташа Герасинаси Вогманеи кулгалдеш йола сменаш.

Ше даьха толамаш чIоагIдеш майна хьалхарча социалистически яхье эттай коллектив. Сийдола декхар оттадаь химикаша шоашта хьайхашка — 4 бетта йола продукцен еррига ассортимента план ханал хьалха кхоачашъеи цунга шийта дIабода мах лохбеи.

ДЕГТЯРЕВ Г.,
Грозненски химзавода партбюрон секретарь.

Деккхараш ханал хьалха кхоачашдаьд

Советски Союза Коммунистически партен XXI-ча съездо дог айдарца, вай мехка коммунизм хьалъяра гIулакхе хьинаре дакъа лацара тIехьа хиларца, Курчалоевски районерча колхозаша пачхахьалкхенга хьайбай продуктцеш йохкара социалистически декхараш ханал хьалха, 1959 шера 15 марта кхоачашдаьд. Пачхахьалкхенга шура 201 проценти, дулх 202 проценти, фуъаш 140 проценти дехкад колхозаша.

Районера колхозаш дIахо а пачхахьалкхенга йохкаш я хьайбай продукташ.

Д. САНЬКО,
ССКП Курчалоевски райкома секретарь.
М. ШТАЕВ,
Курчалоевски райисполкома председатель.

Кердача сезока балхашта кийчлуш я завод

ДIадахача шераша хьахьекхад, нагахь санна кердача сезона балхашта завод дика кийчъеннаяле цо болх дика белга. Оборудованени площадкаштеи капитальни ремонт елгеи шо-шоай моттигашка болхлой дIачIоагIбелгеи да балха толамаш дахарна эггара лоархIамегIа дола гIулакх.

1958-ча шерара сезон йистейоаллаше а оборудованена ремонт е доладелар тхо. Оборудованена эшаш йола цхьайола оатхалаш ца хилар бахьан долаш тоаяь йисте ца йоалаш йисар ЭМ-182 яха экскаватор, конвейер. Экскаватора эшаш йола оатхалаш ца хилча ремонт е вIаштIехьадаргдоацилга хкетадир завода кулгалхоша. ТIаьккха цар заводера механизатораш тIахьийхар экскаватора оатхалаш хьае а цхьаяраш кердаяха а аьнна. Цу балха тIа дика къахьийгар экскаватора машинисташа М. Аделовс, В. Самойлина, кертерча механика Г. К. Кучиевс, слесара А. Арапиевс, токара М. Мархиевс.

Укх шера январь бетта завода болхлой собрани хилар. Кердача сезона болхлошта завод мишта кийчлу а укх шера цунна хьалхашка латта декхараш а дийцар цига. 15-ча марта ремонт яь завод йисте йоаккхаргйолаш декхараш тIаийцар болхлоша. Кхоачашхиннадий-теш тIаийца декхар? Конвейер йисай тоа ца еш. Из тоаярна 50—50 мм дола аьшк аш. Из ца хилар бахьан долаш латт конвейер тоа ца еш.

Оборудованени площадкаштеи капитальни ремонт ечул совгIа кирпишк йоттача пишкашцара болх аттагIа хургболаш уж тоаеш ба болхлой. ХIанзалца пишкашка дIачу а юха ара а кхухьар кирпишк кара. ХIанзчул тIехьагIа лаьрхIа оттаергйолаш я дIа-юха кхухьача рельсаш тIа латта шарикоподшипникови вагонеткаш.

Февраль бетта денз керда карьер йоаккхаш я завод. Цо торо хулийтаргья топпар кийчбарна балхаш шерра дIадоладе.

Ерригача завода ремонт яь яккха, кхоачам хиллал болхлой хьаэца, иштта кхыдараш — уж декхараш латт тха завода коллектива хьалхашка. Из декхар кхоачаще лаьрхIа ба тха болхлой укх гаргтарча хана.

Ф. ПУГАЧЕВ,
Наьсарерча «Красный Октябрь» яхача кирпишкий завода керттера инженер.

Шера план 5-ча декабре кхоачашъяра тIехьа

Кердача дикача техникаца кийчъяь я «Малгобекнефта» НПУ-н ремонтно - механически мастерской. Буров тохачеи мехвдаьтта доаккхачеи лелаю оборудовани тоаеши, цунна а гIишлош еча лелаеча машинашта а тайп-тайпара оатхалаши иштта кхы дола балхаши деш я из предприяти. МагIалбиверча нефтяникий балхаца бувзабенна ба цун болх, цар декхараш шоай декхараш лерхI ремонтникаша.

ДIахо мастерскен болх тоабарна керда торонаш гучайоахаш шоай деррига хьинар тIадахийта къахьог цар. Семилеткан хьалхарча шерара план 5-ча декабре кхоачашъе социалистически яхье а яьнна март бетта хьалхарча 10 дийнахьа йола план 104,7 процент кхоачашъяьй мастерскен коллективо. Дикача хьокхамашца белгалбаьннаб денна балха нормаш 140—170 процент кхоачашъю токараш И. Сорока, А. Кодзоев, Е. Смирнов, слесараш И. Храмов, О. Плиев, П. Чигринов.

Доккхий толамаш доах коммунистически къахьегама бригада аьнна цIи тиллийта къовсам лоаттабеча кузнецаша П. Васюкеи В. Лютовси кулгалдеча бригадаша. Цар денна шишша норма лу. Сменах йола задани 150—190 процент кхоачашъеш къахьег коммунистически къахьегама станок аьнна цIи тиллийта къовсам лоаттабеча станочникаша М. Панченкоси, Е. Смирновси, А. Истоманеи.

ВорхI шерара план ханал хьалха кхоачашъе лоаттабеча къовсамо доккха дакъа лоац тха рационализатораша.

1958 шера рационализаторий предложенеш балха юкъе йоалаяро пачхахьалкхенна 180 эзар сом кходаьд мастерске. ДикагIа вола рационализатор ва П. Луценко. Цо дахача шера 7, укх шера 3 рационализаторий предложенеш еннай. Масала, цун предложенех эргаяьккхай скважинашта лаьттан кIалхара ремонт еча леладу шарнирни дIоагIаш дара технологи. Из бахьан долаш къахьегама овсарал 3-зза лакхъеннай. Кузнеца П. Васюка еннача предложенех яьча штампо хьалхарчул цукха а сихагIа ю тайп-тайпара оатхалаш. Гайкаши болташи хьае спецштамп е аьнна, предложени еннай кузнеца В. Анисина. ХьалхагIа шин саго беш хинна болх цу штампаца цхьанне бу, цун балха овсарал 80 процент лакхъеннай. Мастерске балха юкъе йоалаяьй кхы а боккхача маьхе предложенеш.

ХIанз къахьегама овсарал лакхъярна а, материалаши, электроэнергии, йоаго хIамеи дукхагIа кхоярна а керда наькъаш лохаш ба мастерскен болхлой.

1959 шера тIаийца декхараш сийленца кхоачащдарца семилеткан план ханал хьалха кхоачашъе лард йоллагья тха коллективо.

Р. ДЗАБИЕВ,
«Малгобекнефта» НПУ-н ремонтно - механически мастерскен начальник.

Республикан кхашка

Гудермесски районерча совхозашка бIаьстанара балхаш доладеннад. «Дружба» яхача совхоза 1-ча отделенерча трактористаша кхашка арабаьннача укх цхьан-шин дийнахьа 100 гектар кхашка макхабаьккхаб, хIаьта цунца тIоадал а соцаяьй. Тахан-кхоана яхар моча лоаццача хана дIае йолалургйолаш я цига цхьайола культураш. Эггара хьалха дIае лаьрхIа я цига 150 гектар лаьттан тIа гидуарташи вени.

Сомий бешамаш йогIаргйолча плантаж (кIоаргга аьха лаьтта) кийчъеш а ба совхоза механизатораш.

Макхаш даха болабеннаб «Гудермесски» совхоза цхьоалагIча отделене а.

* * *

Надтеречни районерча механизатораша йиллача ханал хьалха еррига техника кийч а яь кхашкарча станашка дIаоттаяьй. Трактористаш а прицепщикаш а кийча ба. Къаьстта дика кийчо яьй «Гвардейски» совхоза механизатораша.

— Эггара дукхагIа йоаккхе а шиди ха мара йоаккхаргьяц тха районе готашка арабовла, — йоах Надтеречни района юртбоахама инспекцен начальника нов. Горбачевс.

* * *

Шалински районерча совхозашка укх шера бIаьсти каст-каста йолчаш хулаш хала хинна яле а кхашка удобренеш ехкилга лаьгIцаланзар 24 эзар тонн моттигера удобренеш ехкай кхашка цу районе, хIаьта хIанз яровой культураш дIае кхо эзар гектар лаьтта а да цига кийчдаь.

«Долале!»—аьнна команда яларга хьежаш ба шоай техника а тIехьа кхашка дIабаха кийчча багIа районера механизатораш.

* * *

МагIалбика районерча «Кавказ» яхача колхозе дика кийчо яьй бIаьстанарча балхашта. Ханнахьа ремонт яьй колхозо еррига тракторашта а тIехьа тувсача механизмашта а. Дика кийчдаьд дIаде фу. Агротехнически доаггIача тайпара тоадаь хьакъоастадаь дIаоттадаьд колхозе дIаде мел лаьрхIа фу.

Дика кийчъяьй колхозо кхашкара станаш, болхлошта даа хIама кийчдара гIулакх а дика вIашагIделлад, хIаьта еррига техника станашка дIа а йига тахан-кхоана, лаьттара лоа дIададаларга хьежаш ба колхоза механизатораш. Техника дика кийчъярда белгалъяьнна я укхаза нов. Г. Герасименко керте латта № 1 йола бригада.

* * *

Сунженски районерча колхозашка дика кийчбеннаб готашка арабовла. «Путь к коммунизму» яхача колхозе 10 марта тоаяь баьннаб еррига тракторашийи кхыйола юртбоахама машинаший, хIаьта уж машинаш хIанз кхашкарча станашка дIа а йига лаьттара лоа дIадаьлча дIа йолаялийта мара ца езаш латт. Кийчъенна я кхашкара станаш а.

Дика кийчдаьд цу колхозе ялат дIадувргдола лаьтташ, 2 эзар тонн совгIа моттигера удобренеш ехкай цу лаьтта.

Укх шера дIаде кхоачам хиллал фу хьакъоастадаьд, хIаьта иштта дIае коартолаш Iалашъяьй, 8 механизированни звено вIашагIъеллай колхозе.

Иштта дика кийчо яьй бIаьстанарча балхашта «Победа» яхача колхозе а.

Семилеткан укх кердача шера дика къахьегаш я Грозненерча когий гIирс беча фабрикан коллектив. ДIабахача шин бетта валови продукци арахецара план тIехкхоачашъяьй фабрико.

Тайп-тайпара йола керда машинаш оттаяьй хIамаш тегача цехе. Цар торо хулийт чехкагIа а дикагIа а когий гIирс хьабе.

Дика балха хьокхамаш долаш къахьегнов. А. Х. Мурдаев керте латтача хIамаш тегача цеха коллективо. Балха нормаш тIехкхоачашъеш ба болхлой Тангиев М., Мурдаев Р., Мироненко А. В., Маханин В., иштта кхыбараш.

Сурта тIа: мастер Маханин В. туфлеш бухь ниййсбеш воал.

И. Плиева сурт.

Квартальни план кхоачашъяьй

ГIишлойн гIишлой материалаш хьаечеи Управленен № 1 йолча кирпишкий завода коллективо укх шера хьалхарча квартала план 15-ча марта кхоачашъяьй.

Квартала планах 7165 эзар кирпишк е езаш яр завод, бакъда 15-ча марта кхаччалца цига арахийца кирпишк 7180 эзарнега кхоачаш я.

Иштта доккхий къахьегама толамаш даха вIаштIехьа даьлар цу коллектива къахьегама гIулакх дика вIашагIделла, барт тайна цхьоагIо йолаш завода болхлоша къахьегар бахьан долаш.

Къаьстта дика къахьийгар коммунистически къахьегама смена аьнна силен цIи яккхара тIехьа къовсам лелабеча завода сменас. Цу сменаца дикагIабарех лоархIаш ба болхлой В. Кулагинеи, Р. Бердниковаи, З. Гудковаи, Л. Мокроусоваи, В. Овсянниковаи.

Маина хьалхарча яхье а баьнна кхы а дикагIа къахьегаш ба уж хIанз. ХIара дийнахьара задани 120 процентал чухьнахьа йоацаш кхоачашъю цу сменерча болхлоша.

И. ИДРИСОВ.

Советски-Иракски переговораш йистеяларах

1959 шера 25 феврале денз 17 марта кхаччалца Советски Союз хилар Иракски Республикан пачхьалкхен делегаци. Делегацен къамаьлаш хилар СССР-а Министрий Совета Председателца Н. С. Хрущевца а СССР-а Министрий Совета Председатела заместителца А. И. Микоянаца а.

Советски пачхахьалкхен хьалхлелаераш Иракски Республикан пачхахьалкхен делегацен членашца вIашагIбеттабалар чакхдаьлар дог раьза долаш а дувцар вIаши дика кхетадеш а.

Ше советски Союзе йолаш иракски пачхахьалкхен делегацес Советски Союзаи Иракски Республиканеи юкъе промышленноста, транспорта, юрта боахама, ирригацен, унахцIено лораяра, иракски специалисташ кийчбара хьакъехьа долча экономическии техническии гIулакхий переговораш йир.

16 марта Кремлерча Йоккхача Дворецe Советски Социалистически Республикай Союзаи Иракски Республиканен юкъе экономическии техническии гIулакхаш леладергдолаш яьча соглашенена кIал кулгаш яздир. Соглашенена кIал кулгаш яздир СССР-а Министрий Совета Председатела заместителa И. И. Кузьмина, СССР-а Министрий Совета арахьарча экономически бувзамий Пачхахьалкхен Совета Председатела заместителa В. И. Архиповс, Иракски Республикан экономикан министра д-ра ИбрахIим Куббас, строительствени реконструкцени министра Талаат Аш-Шайбане.

Соглашене тIа оттадаьд, промышленноста, юрта боахама, транспорта хьакъехьа Ирака национальни экономика дегIайоалаяра планаш кхоачашъеча Советски правительствос Иракски Республикан правительствоца гIулакхаш леладергда аьнна. Советски Союзо Иракски Республикана технически новкъостал дергда аьнна йоккхача, машинаш еча, химически, хьачан, ейгача промышленноста дукъа предприятеш хьалъэха.

Советски специалисташ дуккха тоххама балхаш дергда ирригационни боахам шербеча, геологоразведка еча, цхьадолча наькъашта проекташ увттаеча. Советски Союзо новкъостал дергда Иракски Республикана иракски специалисташ кийчбеча.

Иракски Республика экономически дегIайоалаеча новкъостал дар а ловш, Ирака эшача хIаманна накъа а йодаш, оттаяь соглашени кхоачашъярна Советски правительствос Иракски Республикана 550 млн. сом кредит деннад, шера 2,5 процент тIехь а долаш.

Цу дийнахьа Советски Социалистически Республикай Союза правительствос Кремлерча Йоккхача Дворецe Иракски Республикан пачхахьалкхен делегацен сийна че йир. Цига безаме вIашагIкхийттача къамаьлаш дир СССР-а Министрий Совета Председатела Н. С. Хрущевс а Иракски Республикан экономикан министра д-р ИбрахIима Куббаси.

(ТАСС)

Бурятски АССР. ДегIа а йоагIа, тоа а лу республикан столица — Улан-Удэ. Нах чубаха а административни а цIенош хьалду укхаза. Къаьстта чIоагIа йолаеннай строительство города гонахьа тайп - тайпарча предприятей болхлой поселкаш еча.

Сурта тIа: стекло-завода болхлой поселкера № 2 йола школа-интернат.

К. Богданова сурт.
ТАСС фотохроника.

ДИКАГIБАРИЙ ТОЛАМАШ

1959 ШЕРА 1 ЯНВАРАГАРА ДЕНЗ 1 МАРТАГА КХАЧЧАЛЦА ХIАРА IАТТАГАРА 350-и КХЫ ДУКХАГIЕИ КИЛОГРАММ ШУРА ЯЬККХА РЕСПУБЛИКАН ШАЬРАЧА ЯДАЧА РАЙОНАШКАРЧА КОЛХОЗИЙ ДОЯРКАШ

Амриева Л. — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 715
Вербицкая Д. — Сунженски района Красни Арми цIерагIа колхоз 680
Комаренко П. — Сунженски района Кирова цIерагIа колхоз 652
Степанова Е. — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 634
Авилова Е. — Шелковской района Сталина цIерагIа колхоз 619
Кугаевских Т. — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 610
Хайбулина О. — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 610
Табунщова Т. — Сунженски района XIX-ча партсъезда цIерагIа колхоз 607
Щербатова М. — Сунженски района XIX партсъезда цIерагIа колхоз 602
Сдобникова Е. — Сунженски района Кирова цIерагIа колхоз 600
Ниязова В. — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 596
Кострикина Н. — Сунженски района XIX партсъезда цIерагIа колхоз 579
Тройдохало Н. — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 576
Колесникова Л. — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 563
Мерчанская М. — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 557
Белан А. — Грозненски района 1 Мая цIерагIа колхоз 551
Пономарёва А. — Грозненски района 1 Мая цIерагIа колхоз 550
Кузнецова З. — Шелковской района Сталина цIерагIа колхоз 541
Безреброва Е. — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 527
Коврикова В. — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 522
Жербень Х. — Сунженски района XIX партсъезда цIерагIа колхоз 518
Никитина Л. — Наурски района Ленина цIерагIа колхоз 510
Заболотина З. — Сунженски района XIX партсъезда цIерагIа колхоз 509
Толоконникова М. — Наурски района «Россия» яха колхоз 490
Алехина Н. — Сунженски района XIX партсъезда цIерагIа колхоз 488
Проценко Л. — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 468
Губина Р. — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 486
Попова Н. — Грозненски района 1 Мая цIерагIа колхоз 480
Борщевская Н. — Наурски района Ленина цIерагIа колхоз 480
Самарцева Е. — Сунженски района XIX партсъезда цIерагIа колхоз 478
Никандрова Л. — Сунженски района XIX партсъезда цIерагIа колхоз 469
Жербень М. — Сунженски района XIX партсъезда цIерагIа колхоз 469
Баранкова Т. — МагIалбика района «Кавказ» яха колхоз 467
Грибнева Т. — Шелковской района «Кавказ» яха колхоз 420
Тельпук М. — Грозненски района «Аргун» яха колхоз 462
Ткачева Г. — Наурски района Калинина цIерагIа колхоз 461
Неткачева Е. — Сунженски района Красни Арме цIерагIа колхоз 460
Недосекова З. — Сунженски района XIX партсъезда цIерагIа колхоз 457
Маркова А. — Сунженски района XIX партсъезда цIерагIа колхоз 457
Купакова Ф. — МагIалбика района «Кавказ» яха колхоз 457
Пирогова А. — Наурски района «Красное знамя» яха колхоз 455
Чуланова Е. — Наурски района «Красное знамя» яха колхоз 455
Камзарова М. — Сунженски района «Победа» яха колхоз 454
Яндиева Р. — Сунженски района «Победа» яха колхоз 444
Глобенко Р. — Грозненски района «Аргун» яха колхоз 440
Балашина В. — Грозненски района 1 Мая цIерагIа колхоз 436
Мыльникова Н. — Наурски района Ленина цIерагIа колхоз 436
Зубкова Т. — Наурски района Ленина цIерагIа колхоз 433
Печкан М. — Грозненски района «Новый быт» яха колхоз 432
Григорьева Р. — Грозненски района 1 Мая цIерагIа колхоз 432
Фоменко В. — Грозненски района 1 Мая цIерагIа колхоз 430
Компанейцова Н. — МагIалбика района «Кавказ» яха колхоз 428
Лынгова М. — Грозненски района «Аргун» яха колхоз 424
Пучина М. — Наурски района «40 лет Октября» яха колхоз 423
Багдаткина М. — Сунженски района «Победа» яха колхоз 422
Шевцова М. — Наурски района Ленина цIерагIа колхоз 421
Чередникова Н. — МагIалбика района «Кавказ» яха колхоз 420
Павленко А. — МагIалбика района «Кавказ» яха колхоз 418
Семина Т. — МагIалбика района «Кавказ» яха колхоз 415
Савина Н. — Грозненски района 1 Мая цIерагIа колхоз 414
Казакина Л. — Грозненски района 1 Мая цIерагIа колхоз 412
Лихтей М. — Наурски района Калинина цIерагIа колхоз 407
Прохочева Г. — Наурски района «Красное знамя» яха колхоз 406
Бокова М. — Грозненски района «Аргун» яха колхоз 403
Черникова О. — Наурски района Ленина цIерагIа колхоз 396
Бычкова А. — Наурски района «40 лет Октября» яха колхоз 390
Крамова Т. — Наурски района Калинина цIерагIа колхоз 390
Раневская Н. — Наурски района «Россия» яха колхоз 389
Ткаченко В. — МагIалбика района «Кавказ» яха колхоз 385
Ершова С. — Грозненски района 1 Мая цIерагIа колхоз 379
Батулина С. — МагIалбика района «Кавказ» яха колхоз 377
Малярова А. — Наурски района Ленина цIерагIа колхоз 377
Шевченко А. — Грозненски района 1 Мая цIерагIа колхоз 374
Ремезова М. — Наурски района Ленина цIерагIа колхоз 371
Шелельо М. — Наурски района Ленина цIерагIа колхоз 370
Степанова А. — Грозненски района «Новый быт» яха колхоз 368
Надмудинова Е. — Грозненски района «Новый быт» яха колхоз 365
Дохненко Т. — Грозненски района 1 Мая цIерагIа колхоз 357
Анисимова М. — МагIалбика района «Кавказ» яха колхоз 357
Зверева А. — Грозненски района 1 Мая цIерагIа колхоз 356
Лыкова В. — МагIалбика района «Кавказ» яха колхоз 354
Жирютина З. — МагIалбика района «Кавказ» яха колхоз. 354
Ефимова М. — МагIалбика района «Кавказ» яха колхоз 352
Шальнова О. — Грозненски района «Новый быт» яха колхоз 351

1959 ШЕРА 1-ЧА ЯНВАРАГАРА ДЕНЗ 1-ГIЧА МАРТАГА КХАЧЧАЛЦА ХIАРА IАТТАГАРА 300-И КХЫ ДУКХАГIЕИ КИЛОГРАММ ШУРА ЯЬККХА ЛОАМА РАЙОНАШКАРЧА КОЛХОЗИЙ ДОЯРКАШ

Эльсаева С. — Ножай-Юртовски района Калинина цIерагIа колхоз 435
Акбулатова О. — Советски района «40 лет Октября» яха колхоз 408
Тазоева К. — Курчалоевски района Ленина цIерагIа колхоз 361
Вахидова Р. — Курчалоевски района XX партсъезда цIерагIа колхоз 356
Эдильханова Д. — Курчалоевски района Ленина цIерагIа колхоз 328
Белалова Э. — Курчалоевски района Ленина цIерагIа колхоз 316
Мусаева М. — Курчалоевски района «Дружба» яха колхоз 315
Успаева А. — Курчалоевски района XX партсъезда цIерагIа колхоз 300

1959 ШЕРА 1-ГIЧА ЯНВАРАГАРА ДЕНЗ 1-ГIЧА МАРТАГА КХАЧЧАЛЦА ХIАРА IАТТАГАРА 350-И КХЫ ДУКХАГIЕИ КИЛОГРАММ ШУРА ЯЬККХА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЮРТА БОАХАМА МИНИСТЕРСТВОН СОВХОЗИЙ ДОЯРКАШ

Жукова Е. — Предгорный яха совхоз 593
Пшеничная В. — Грозненски шурий совхоз 589
Шестак Е. — Ермоловски совхоз 572
Бурцева Е. — Ермоловски совхоз 563
Томилина О. — Предгорный совхоз 541
Ахматова А. — Предгорный совхоз 528
Пронина Г. — Предгорный совхоз 489
Усманова Д. — Предгорный совхоз 482
Тарамова Д. — Ермоловский совхоз 482
Багураева Р. — Предгорный совхоз 465
Борисова К. — Горячеисточненски совхоз 462
Галаева З. — Ингушски совхоз 440
Аристова А. — «Горец» яха совхоз 435
Комплектова А. — № 1 йола Шурий совхоз 428
Рассуханова З. — Горячеисточненски совхоз 424
Мартынова Т. — № 1 йола Шурий совхоз 423
Муталиева Л. — Ингушски совхоз 421
Султаналиева А. — Гудермесски совхоз 421
Девицкая Р. — № 1 йола Шурий совхоз 419
Мусуркаева Т. — Горячеисточненски совхоз 413
Скибо Е. — «Горец» яха совхоз 408
Гайсаева С. — «Горец» яха совхоз 402
Сологубова Н. — Грозненски шурий совхоз 400
Козанеско Л. — Грозненски шурий совхоз 392
Исаева Х. — Ермоловски совхоз 391
Стромилова М. — № 1 йола Шурий совхоз 389
Еременко Е. — Горячеисточненски совхоз 388
Кагерманова Н. — Грозненски шурий совхоз 387
Алексеева П. — Горячеисточненски совхоз 385
Яковлева О. — № 1 йола Шурий совхоз 383
Жукова А. — Предгорный совхоз 382
Гончар В. — Горячеисточненски совхоз 381
Пащенко Н. — Грозненски шурий совхоз 376
Бангаева Ш. — Горячеисточненски совхоз 374
Антонова В. — Грозненски шурий совхоз 369
Салтаева З. — Надтеречни совхоз 368
Махмудова А. — Гудермесски совхоз 367
Ахаева М. — Лермонтовски совхоз 365
Макалова З. — Ермоловски совхоз 361
Юсупова Х. — Надтеречни совхоз 361
Ефремова М. — № 1 йола Шурий совхоз 359
Сайдулаева С. — Надтеречни совхоз 359
Томилина М. — Предгорный совхоз 356
Воробьева Т. — № 1 йола Шурий совхоз 356
Гаврюшина А. — № 1 йола Шурий совхоз 356
Яковлева В. — № 1 йола Шурий совхоз 356
Заикина Р. — Горячеисточненски совхоз 355
Яхьяева М. — Горячеисточненски совхоз 352

Дика агитбригада

Тарно - мебельни комбинате делкъига перерыв хилар. Дукха нах гулбелар сборочни цехе. Укхаза бахьхар болхлойи гIулакххера нахи. Шоашта моттиг йол-йолча Iохайшар уж. Массанена ховш дар Ленина цIерагIча культуран Двореца агитбригадо концерт оттаделга.

Сакъердаме цIи я агитбригадах тиллар: «ЦIенача дегаца, чIоагIача сибазаца». Цхьатарра йола костюмаш тIаювх агитбригаде дакъа лоацарашта, IажагIча кочамаш тIа дилла да доги сибази. Иззамо дола сурт дилад агитбригадо шийца челаецча занавеса тIа.

Концерт долалу. Цул тIехьагIа бригаде дакъа лоацараша дувц комбинатерча дикагIа болча коммунистически къахьегама бригада ахьна цIи яккхарна къовсам лоаттабеча болхлоша даьхача толамех лаьца. Буевцараш ба шоай балха нормаш тIехкхоачашъеш, кхыбарашта хьокхам телаш бола цIена дегаш дола болхлой. Царна юкъе ба нохчий, гIалгIай, эрсий, иштта кхы къамах бола нах.

Комбината дикагIа болча болхлоша дехарца тайп-тайпара иллеш доах артисташа.

Дегал совгIа сибаз а ма-дий бригадан занавеса тIа. ТIаккха бригадо бувц балха юкъерча кхоачамбоацарашта бехке бараш. ЛадувгIараш юкъ-юкъе бел, цар къамаьлех ховш да уж рагьза болга. Сушилко болх дика берггIалаш, болхлошта дикагIа цахча хьатIакхухьаргдолаш долча гIулакхага во хьож механик йола Гусева. Шофэр волча Кочнев Алексейс во лелаю автомашина. Уж а, кхы бола болхлой а комбината кулгалхой а бувц агитбригадо.

Мишта хов-тем бригаданна уж бакъдараш? Концерт оттаде шоай хьабахкалехьа комбинате хиннаб бригадан членаш. Цхьаболча агитбригадан членаша болхлошта концерт оттадешшехь а вокхар арахийцар сатирически газет. Концерт дальча цехе хьалтехар из.

Дукха концерташ увттаду Ленина цIерагIча культуран Двореца агитбригадо: Чернореченэн, Кирова цIерагIча поселка клубашка, предприятей цехашка, иштта кхычахьа.

Агитбригадан коллектива доккха сий даьннад болхлошта юкъе.

ЧIоагIа бакъахьа дар хIара клубе иззамо йола агитбригадаш вIашагIъйохкаре.

БЕРГЕР Я.

Республикан железнодорожни транспорт ворхI шера чухь

ССКП XXI-ча съезда сощамаша Iалаьмате доккхий декхараш оттадаьд Советски железнодорожни транспорта хьалхашка. ВорхI шера чухь овлан тIара технически эргаяккха лаьрхIа я транспорт. Масала: электровозаши тепловозаши лелаpгдолча магистралий дIоахал 100 эзар километрага кхоачаргда, хIаьта дIа-юха кхухьаш бола мухь шозза дукхагIа хургба. 10-эзар километр гаргга керда машиннаькъаш дохкаргда, хIаьта билла уллачоа улув гIолла кхы бархI эзар километр гаргга машиннаькъаш а дохкаргда.

Нохч-ГIалгIай республикера железнодорожникаш дег тIара раьза болаш кхоачашъе болабеннаб коммунистически партес оттаяь Iалаьмате йоккха план. Из кхоачашъе шоай низ кхоачаргхиларах дог тийша а ба уж. 1959-ча шера цар тIайийца декхараш да, мухь тIаботтара план 101 процент кхоачашъе, планаца нийсдича мухь дIа-юха кхахьарга дIабода мах 1 процент лохбе, юкъера лаьрхIача хIара поезда дозал нормал совгIа 10 тонн лакхде. Сихха мухь тIаботтара метод шерра йоаржаярца дополнительни мухь кхахьа 1500 вагон мукъаяккхеи нормаца нийсдича деннеи буси локомотивашка бархI километр дукхагIа никъ байтеи лаьрхIад цар.

Доккхий декхараш тIайийцад шоашта вагонникашеи путейцашеи, энергетикашеи паровозникашеи, иштта кхыболча Грозненски железнодорожни отделенен болхлошеи.

Боккха болх бе лаьрхIад тха рационализатораша укх семилетках. Цар лаьрхIад рационализаторски предложенеш юкъейоалаярца семилеткан плана фонде ер шу йистедоаллаш 600 эзар сом ахча Iоаде. Иштта доккхий декхараш железнодорожникаша тIаэцара бахьан да дIадахача шерарча балхах хьокхам а эцаш йолаш йолча торонех бизза пайда эцарца деррига хьинар тIадахийта ворхI шера план ханал хьалха кхоачашъе лерхIилга.

1958-ча шера железнодорожникаша шера йола мухь дIа-юха кхахьара план ворхI ди хьалха кхоачашъяьй, хIаьта вагонаши локомотиваши сихагIа лелилга Iалащдаьд, дIа-юха кхухьача мухьах дIадодар кIезиглаьц, къахьегама овсарал лакхъяьй. ДикагIа болча машинисташа-тяжеловесникаша локомотивий кхоачамех пайда а эцаш дIадахача шера 34 эзарнел совгIа беза мухь кхухьа поездаш дIа-юха йигай. Цу поездашца планал совгIа 14 миллион тонн мухь бихьаб. Цу тайпарча дикача машинистех лархIа безаш ба Грозненски локомотивни депон машинисташ нн. Форис, Пиоров, Дзандаров, Гудермесски депон машинисташ нн. Радченко, Трепачев, Федотов, иштта кхыбараш.

1958-гIа шу тха отделенен железнодорожникаша йистедаьккхар боккхача пайданца, из ба итт миллион сома лоархIам бола пайда.

Грозненски отделенен предприятей болхлой семилетни плана чIоагIа раьза болаш а из могаеш а ба. Тха отделенен план укх тайпара я: 1965-ча шера мухь дIа-юха кхахьара объем 37 проценти мухь тIаботтара план 76 проценти лакхлургья, хIаьта вай республикан магистралашка гIолла пассажирски поездаш лелилга лакхдаларца из план кхоачашъе вIаштIехьа а даргда. Семилетках вай магистралешка гIолла йолаялийта лаьрхIа я Баку—Воронеж, Минеральные-воды — Саратов, Новосибирск — Минеральные-воды яха Грозне гIолла чакх а ювлаш лелаpгйола поездаш.

Цу хоама чIоагIа раьза хилар отделенен болхлой.

Иштта раьза хилар тха железнодорожникаш Грозный — Гудермес яхача участке шоллагIа бола машинникъ булларгба, аьнна хоам хилча а.

Грозненскии Гудермесскии депош эггара лоархIамегIа хургья Орджоникидзе цIерахча машиннаькъа тIа. Цудухьа семилетках низ болаш йолча тепловозашца Iалашъяь хургья уж депош. 1963 шера еррига тха отделени тепловозашца мухь дIа-юха кхухьаш хургья. ХIара денна лакхлуш латта мухь дIа-юха кхухьилга Iалащде отделенес 150 миллион сом ахча дIацахийта лаьрхIад.

Вай железнодорожни транспорт ворхI шера чухь лакхъяларга хьежжа железнодорожникий хьашташ Iалащдарна йоккха йоакхо е а лаьрхIад.

Семилетках отделене хьалдаь даргда 48 эзар квадратни метр нах чубаха цIенош. Цо торо хулийтаргья беррига железнодорожникаш квартирашца Iалашбе. 1959 шера хьалде доладергда Гудермесе 24 квартира йола ши цIаи, хIаране чу 16 квартира йола 3 цIаи, хIаьта йиъ-йиъ квартира йола 28 цIаи. ХIанззе а кийчо еш я 60 квартира лаьрхIа дукха этажаш йола цIа хьалдара а. Грознерча станцен вокзала гаьна доацаш хьалде лаьрхIа да из цIа.

ВорхI шера чухь хьалъе лаьрхIа я железнодорожникашта культурач учрежденеш а, детсадаши, детяслеши а. Железнодорожникашта ер шу йистедоаллаш хьалъяь даргда культуран Двореци, спортивни зали, поликлиникеи.

Уж еррига цифраш Грозненски железнодорожникашта дика йовзаш я. Цудухьа вай мехка семилеткахьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра кхайкарал даьча хана беррига железнодорожникаши, вагонникаши, движенцаши, связисташи, тепловозникаши чIоагIа раьза хилар цу тIахьехама. Ерригача предприятешка вIашагIйохка йолайир коммунистически къахьегама сийлен цIи яккхара тIехьа къовсам лелабу бригадаш. ХIанз 70-нел совгIа цу тайпара бригадаш я тха. Болхлоша лаьрхIад коммунистически хьисапе баха а деша а, къахьега а. ВорхI шерара план ханал хьалха кхоачашъяра тIахьехача мехте инициатор хилар Грозненски вагонни депон коллектив. ХIанз хIара бригадо, смено, хIара болхлочо шоай лицевой счеташ хьайийлай. Цар тIа дIаяздаьй семилеткан хьалхара коталонаш.

Уж бригадаш вIашагIйохкача доккха новкъостал дир партийнии комсомольскии организацеша. Къонача железнодорожникашта хIанз кастказтта тел из сийдола цIи. Дика йовзаш я станци Грозненски комсомольско-кагирхой вагонни депон бригадаш. Къьастта дикагIа лоархIаш я царех мастер коммунист Феоктистов керте латташ йола автоконтрольни пункт. Семилеткан хьалхарча шера фонда 150 планал совгIа воздухоразпределителаш кийчъяьй цу коллективо. Технически хьажара пункте ах бетта безотцепочни методаца тоаяь яьккхай 77 вагон. Семилеткан фонда планал совгIа 150 воздухокходир. Доккхача къахьегама хьинарца вагонаш вIашагIъехкаш волча нов. Гусаковс коммунистически хьисапе цIена къахьегарца ший лицевой счета тIа хIанзехьа а 6 эзар сом Iоадаьд. Нов. Гусакова хьокхамца станци Грозненски поездаш вIашагIъехкаш йолча бригадаша шоай лицевой счета тIа духхьал цхьан январь бетта 32 эзар сом Iоадаьд.

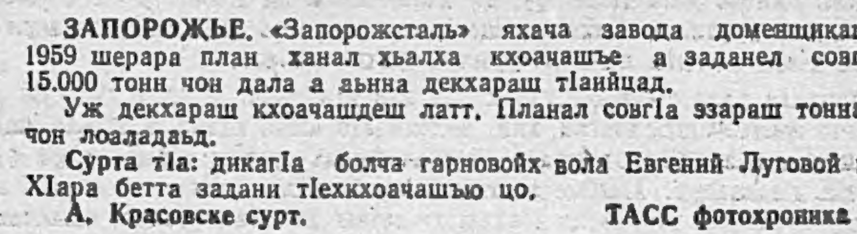
Рационализатораш а болабеннаб семилеткан чотах шоай предложенеш балха юкъе кхувла. Иштта вагонни депон мастера коммуниста нов. Безручкина массехк предложени йоалаяьй, хIаьта цу депорча токара Мисерханов Абухьасана производствон процессаш тоаяра лаьрхIа йола шиъ приспособлени е, аьнна предложени яьй. Паровоза машиниста Айдаев Iусмана 362 килограмм доагам кходаьд, хIаьта Быкадорова Аннай малярий бригадо шоай лицевой счета тIа 1200 сом ахча кходаьд.

ХIанз шерра социалистически яхь а йоаржаяь къахьегаш ба железнодорожни транспорта предприятей болхлой. Поездаш вIашагIъехкаш волча нов. Пушкинеи, стрелочница нов. Шмелеваси шоай сменни задана 1,5-зза кхоачашъю. Нохч-ГIалгIайчен железнодорожникаша Дагестана железнодорожникашца яхь лелаю.

Шеко яц XXI-ча съездо дог айдарца, кхы а чIоагIагIа низ тIабахийта, ворхI шерарча плано хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдеш вай железнодорожникаша къахьегаргхилараx.

И. КИЧИК,
железнодорожни Грозненски отделенен начальник.

ПЛАНАЛ СОВГIА ЛОАККХ ЧОН

ЗАПОРОЖЬЕ. «Запорожсталь» яхача завода доменщикаша 1959 шерара план ханал хьалха кхоачашъе а заданел совгIа 15.000 тонн чон дала а аьнна декхараш тIайийцад.

Уж декхараш кхоачашдеш латт. Планал совгIа эзараш тоннаш чон лоаладаьд.

Сурта тIа: дикагIа болча гарновойх вола Евгений Луговой ва. ХIара бетта задани тIехкхоачашъю цо.

А. Красовске сурт. ТАСС фотохроника

Идрис БАЗОРКИН.

Тахан лоамашка

(ХИННАЧА БIАРГАДАЙНАР)

ТалгIеша баьккхача кIайча чопа юкъе гIолла хехка дода кема санна, никъ а букъаш лоама тIара чухьекхача лай дарца духьал хьийдда йода сигал бесса «Победа». Аьттехьара лоама берди, аьрдехьара наькъа кIалха гIолла дода Тирк иха аьлии, цунна дехьара лоамаши, юха удаш санна, къайладувл.

Чимел тIехдаьлча Военно-Грузински новкъара аьрдехьа бодача, чIожах тIехбоалача новкъа дахар тхо.

Эзараш шераш дIадахад Тирк укхаза IувгIаш. Деррига къухь доккхийча тIойх хьал а дикъа, тIаккха ше дедда кIалахал из. Мича лахалолтеш поэташа массаза а тамашийна хIамаш шийх дувзаш, хьадоагIа къаьна Тирк? Лоама кIалхха йоал Эзми ГЭС. Лоамана юккъе гIолла яьккхача туннелах чакх а даьнна, цу ГЭС турбашка чухьад из, ший турпала низ наха пайдана дIабала, царна сердал яла. Вай хана из низкхоча турпал вайца «балха ух» хIара денна, «ДIаьхача Къухьа» гIолла тIех а даьнна, Новрени Черзлениеи шаьрача бердашка кхаьчача мара са ца лоIаш.

Буц-га а маьлха йIовхал а дукха хиларца гIоръяьнна Iаримхин чIожкIоаргача лай кIал улл. Аьхки дукхен чоп а боаккхащ сихен дода Iаримхий, хIанз сатийна а кIезига а да из, хIаьта цунна тилла тIий ца доагIаш доккха хет. Тхо юха сайдар. Машинаца вохалургвоацаш лоамаш моттигаш яр дIахо. Шофер, шииъ дика а бийца дIавахийтар аз.

Чехка баьдлуш йоатIар. Iочу хьежача гаьнна гуш хинна хий дехко къайладаьккхар, Лаьттара гIоттадийя, хьахьокхаделча кIарцхал Iоттаделча санна хетадолийташ, лоз а хьекхаш, мух баьлар чIожа чу. ДIаваха йиш йолаш дацар. ЖIайраха школен директор волча бийса а яьккха, Чурра ваха араваьлар со. Дукха голаш отташ никъ бар колхоза правленэна тIабодаш хиннар. ДIахьежача гоннахьа гуш дар бIаргашка сий тувсийташ кIай нана лоамаш. Фо дар Iалаьмате цIена а, цIаккха дог ца Iабаш даал а, кер хаххе паргIата боаккхаш дика а. Лоама кIалха керда даьча цIенош тIара нийса урагIа ухар кIай кIур. ЦIеной тховнаш тIа ягIа радиоантеннаш. Эзараш шераш даьннача гIалаш тIа а ягIа уж. Селлар къаьна яле а, цар а ду къонача вай заманна гIулакх.

Наькъа аьтта а аьрда а оагIорахьа сигал бесса, нийса дегIа бIоагIий дагIа. Царна тIатеха доахк колхоза ворхI шерара план кхоачашъе нах тIахьехаш а цу плана цифраш а тIайола лозунгаш. Цу таблицех а укхаза веначоа дикка йовзаргья колхози цун уйла тIаозаш йола перспективаши.

Лохерча ЖIайраха наькъ тIа хьалтеха доал «Шерипов Асланбека» цIерах йола колхоз аьнна. Укхаза, республикан доазув хаддача уллача къаьнача ЖIайраха бахача наха шоай юрта ваьча а хьалхийнача а воккхача революционера — гIалгIай сийдолча вийий Ахриев ГIапура новкъоста, цун революцена тIагIолла волча веший — нохчочун Шерипова Асланбека цIи тиллай шоай колхозах. дIадахар а, карарадар а, тIехьа тIадоагIар а цаI долча, вежарашха долча халкъий дохаргдоаца доттагIал кхы тIа а цунца чIоагI а деш.

Керда даьча цIеношка улла, массанахьа а хоржамех дола плакаташ хьалтеха хозяьча юрта Советан Чувра наькъан къаьнарча вIовней тIех а ваьнна, ардакхех яьча карта тIавахар со. Цу карта 20 метр лохехьа колхоза правлении, цун-центральни усадьбан гIишлоши яр.

Советашка хоржамаш деча дезача денга кийчлора укхаза нах, уж дика чакхдаха гIерташ. ЖIайрахарча юрта Совета доазув Военно-Грузински новкъара доладенна лоамашка гIолла 60 километр малхбузехьа кхоачаш доккха да.

Делкънийга 12 сахьат даьлча хоржамий участкови комиссен членаш Хьули бахар, цига гаьнна хьайбаш доажадеш ара Iеча нахага а кхалж тоссийтаргболаш. Дукха ча ялалехьа сои Цицкиев Iаьлеи лоам даха арадаьлар. Дукха ха йоацаш лоа делхарах, боахамга хьажа везаш вар председатель.

Еррига ЖIайрахе дика гуча, гола тохача моттиге тхо кхаьчача, Iаьлас ший йоргIа ды юхасоцабир.

— Мишта хет хьона? — хьажал хувцамаш хиннадий тханцига? — хьаьтар цо, шерра шодакъадж а лостабеш.

Холуш дар хинна хувцамаш. Маьт лоам боса, хьалха Бейнеи Гарпеи гIалаш яьгIача колхозо говрашта кхий даьд, хIаьта хьуна сомаши хьасти болча чукхийттача моттиге кхерех птицефермеи болхлошта чубаха цIенош даьд. Лохерча ЖIайраха колхоза правлени чуйола кIай цIенош дар, гаьна йоацаш гуш пхьоаллеи, ялат лоаттаду моттиги, говрий кхийи а дар.

— ХIаьта царел совгIа, Чимсл дехьа бIаь Iатта лаьрхIа тIох яь МТФ, Хьулии Ольге тIеи даь говрий кхий, жена даь цхи кхий, МагIалбикерча районе яь кхай тIара стан, кхычахьа нах чубаха кхо цIа да тха. Уж дерригаш а духхьал 1958 шера даьд оаха! — аьлар цо доккхал а деш. — Строительни бригадо укх шера къаьстта чIоагIа болх баьб. ДикагIа болча строителаша Льянов Султана, Илиев Махьмада, Цицкиев Мусас, 67 шу долча Льянов Джебраила дог гIоздаьнна дика болх а баьб, трудоденоех хIаране кхоккха тонн ялат а ийцад.

Цигара дIахо доладелар тхо. Колхозо тахан дечох, цун планех а перспективах а дIахо дувцар Iаьлас. Колхоза председатель ший нах безаш а ший гIулакх довзаш а хилар хозлора. Колхоза общественни боахам тоабе, шербе, паччахьалкхенна хьалхашка цун дола декхараш кхоачашде, керда а культурни а боахам вIаштIехьбаккха, колхозникашта ссуда даларах паччахьалкхенна юха гIулакх де цага волаш яр цун уйлаш. Цкъаза лоамашкахьа хьалхьож Iаьла, тIаккха сона хеталу Iалаьмате доккхий алмазаш санна маьлхе къега лоамаш дувца из воалалургволащ санна. ХIаьта цо саг тIавоалалургвоацача босаленашта шод тIа а хьекха, оал: «Гой хьона дIа дукха гувлгаш? Тха аьл токхораш я уж. Из йол хьокхаш дукхача наха дакъа лаьцар. Илиев Асхьаби Мухарбики Кавуров Османи, къаьста дий бIаь совгIа трудоди даьккха кховзткъе бархI шу даьнна Чахкиев МаIийси дага ца бехача баргбац. Ялх бетта Iа доагIе а тоъаргйолаш йол я тхога хIанз.

Массанахьа а гуш яр дика яь, кIаьдача лайво къайла яьха уж токхораш.

Iаьлас юха а шодаца хьахьокх сага лоам тIа нийса ягIача кагийча таьний мутIараш. Из колхозо дIасгIа сомий беш я.

— Укх лоамашка духхьашха егIа беш я из, 30 гектар а йолаш. Цхьаккха йокъа ца луш, дIа мел егIа та летай. ХIанз хIара бус пхьагалех лораеш беша ха деш ба садоводаш бола Илиев Махьмади Батыров Махьмади. Цхьаккха га ца юийташ беш дика лораеш хьа а боагIа уж.

Цкъаза чIожа кIал дувлаш дуккхаза Iармхий тедаш, цкъаза саг ваханза волча гIашлой наькъа таькагIа юха хьалтIа дувлаш, говраш наькхага кхаччалца лаьла ухаш, цхьан замалахь наха лоам босах даьккхача жIакагIа долх тхо.

Сов ира йолаш лоа сацац тхо долхача боса. ЧIоагIа мух хьекхе лоама кагий зIилаш а тIехьа дIахьу из. Цу босера Iочухьежача бIарг Iочу ца кхоачача, лохерча кIоаргача шувно дегI унзара доахача тхо кхаьчача, тхо долха никъ цIаьхха гола а техе, лоа тIадилла чаьтар санна латтача листача дийхка хьуна юкъе бол. Тамашийна сийрда а, къаьга а, сатийна а я укхаза!

ГIоръяьнна йовзаш йола Саьлгера хьу. Кристал санна чакх са доагIаш а унахцIена а да фо. Iалаьмате дика а унахцIена а моттиг я ер. Курортологаш бахкарга хьеж из.

Хаоттам хувцалу. Морхаш тIа а яьхке лоама бовхьаш къайладоах Ша санна шийлача михо човхайий вIашка етталу морхаш, тIаккха вIашагIа а кхийтте, тамашера кхоллар а хиле, хьийдда урагIа йолх...

Сайна хьалха водача председатела тIехьакхув со. Ди иштта хувцалуш хиларо сатем боабаь, боад болалехьа дукъах дехьа вала, Хьули кхача гIерт из.

Аьрдехьа лоам тIа хьаьшана дика хиларах цIи хеза вола Эльжаркиев Билан ваьхача юртара Саьлгера гIалаш гучайоал. 1919 шера Билан волча хиннав Серго Орджоникидзе. Цунна тIадилла хиннадар халкъа комиссарий истий къайлагIа лоам дехьа баха.

ХIаьта аьттехьа тхона дайра Гул, Ханий, ДаьлагIеи яхача юрташкарча вIовний бовхьигаш. Гу яхача юрга кIал сона яйра йIаьхха яь гIишло. Из дар йиълагIча бригадан исхали ду тха доахача жена даь кхий. Ерригача колхозо доккхал ду цох. Ахкаех, тIехьаленна яь гIишло я из. Дог долча даь кулгаш да цох дийттараш.

ВоккхагIа вола жаIу Илиев Iаддалхоалакъи цун даь-веши воI жаIу Кусейи бIа укхаза бIаьш долча жегъ хьожаш а уж бертехи дуга даьнна дугана кIалха дисарахи лорадеш а. Тхо дIатIа кхоачаш латтача хана, хIаьтта лоам тIара токхаяь сна йол а йилла, жа арадоахаш воаллар Iаддалхоалакъ. Ча санна даьнна дола кхо жIали, команда елча санна, жаIула гонахьа а даьнна, вIалла гунахьа доацаш санна лай тIа Iодийшар. Iуй чуболча цIагIа чудахар тхо, иIаиха яр цIагIа. Бехка ши жай уллар цу чу. Царна хьалхашка низткъа ког боаккхаш кIай Iаьхар лелар. Тхо Iохайшар. Массехк ди хьалхагIа дарцо доадечара, ше жаIул мишта кIалхара даьккхад дийцар тхона жаIуно.

Колхоза ялх бIаь устагIеи массехк бежани доажадеш довкъел дехьагIа хиннав Iаддалхоалакъ дарц даьннача хана. Доккха диллача лайво даьгIенаш а довкъашкара никъ къайлабаьккха хиннаб. Лайла чуухаш дIадаха а ца могаш, лай кIалхара доакъар а ца доаккхалуш дисаьд жа. ЦIадоалалургдоацаш хиннад уж.

ФуннагIа даь а, хьекхача аьлз токхораш латтача тIацигац цо жа. Шин ден-бус дуаш хIама доацаш, наб ца еш, лаи кIалхара йол мукъайоахаш, жега из а юийташ, жаIул леладаьд Iаддалхоалакъа. ТIаккха дарз сецача гIолла, цхьаккха устагIа ца тувлаболийташ, жа цIадоаладаьд цо.

Из ше даь Iалаьмате хала гIулакх доккхал ца деш, хозде ца гIерташ дувц тхона зIамигича саго. Цхьаоакъда ший жIалех дувц цо деррига цо дича санна.

ВоккхагIа волча жаIуи Iодика а йийца, тхо дIахо дахар. Воад къэзлалуш латтар, тхо цун даь-веши воIах Кусеях кхетача хана. Хьалъогтадаь латта сурт санна, гIажа тIа а ваха, латтар из, безаме жена бIара а хьежаш.

Укхазарча боккхача наха ховш а дагайоагIаш а яц лоам вахача саго Iан тIехь ший дезала 6—7 гали ялат Iоадаь моттиг. Цудухьа. 1958 шера колхозо трудоденах 5 килограмм кIа, 3 сом ахча, 450 грамм лоам чу цIаккха а ца хинна баьца дааpаш делча, ялат тIадетта йола говраши вира бIарзаши тесса тай санна лоам тIа урагIйолаелча — са а чот а яцар лоамарча къахьегамхой гIадбахара.

Иштта денача ялатах духхьал ИлиевгIар Iаддалхоалакъеи Кусеи коашка 90 гаргга гали кхаьчар!

Лоам чу дувцаш хеза а бIаргадайна а хIама дацар из.

ЦIеча лоам бердаш тIа а даха, тIаккха гола тохаш аьрдехьа говраштa тIара Iо а даьнна, Iочухьайзар тхо. Тхо сиха долхар, тхоаш дIоахдала а говрашка салайта а дагахьа, лаьрхIача моттиге чехкагIа дIакхача гIерташ. Мух а сеца, морхаш а дIаьнна, вIалла дага доацаш хоза сайре ера. Гоаламаш а Iувшаш, юкъ-юкъе пурх а оалаш, тIехьа доагIар тха дой.

„Ингушски" совхозе ялат дIаде кийча бац

БIАЬСТИ ХЬЕЖАРГЬЯЦ

13-ча марта ССКП МагIалбика горкомои горисполкомои вIашагIъелла бригада хиннай бIаьстанарча балхашта «Ингушски» совхозо яьча кийчонга хьожаш. Комиссеца даньа лоацаш хиннаб МагIалбика района юртбоахама инспекцен начальник нов. М. Бирюкови, «Кавказ» яхача колхоза керттера агроном нов. Кочнева, «Ингушски» совхоза керттера агроном нов. Э. Куриеви, «Ингушски» совхоза керттера инженер нов. М. Мамилови.

14-ча марта бригадо гучадаьха кхоачамбоацараш дувцаш ССКП МагIалбика горкомеи горисполкомеи выездной заседани хилар совхозе.

Лохехьа оаха юпатох бригадо баьча балхахи заседанен балхахи лаьта йола материалаш.

КIайча «фертаца» кхаьла я хIанз а «Ингушски» совхоза аренаш. Бакъда, ци-тIехь таIаш, Iаьржлуш латт лоа, доккхагIа хул тучадувла Iаьржа кIаьдаш, кIоаргагIа лаьттагIа чуйода гIор. БIаьсти яла массехк де мара диса ца хилара белгалонаш я уж. Геттара гарга гIертад юрта боахама болхлой керда толамаш даха семилетках хьалхарча бIаьстено кхашка бехаргбола денош.

Мишта кийчъеннай цу денга «Ингушски» совхоз?

Укх деношка совхоза кийчонга хьожаш яьча рейдо цу балхацара дукха кхоачамбоацараш гучадаьхар. Цу кхоачамбоацараша кхерам туас совхоза лоаццача хана бIаьстан балхаш кхоачашдулург ца хиларах.

Укх бIаьсти дукха балхаш да совхозо кхоачашде дезаш. Ялат дIаде дезача 7726 гектар лаьттах 1972 гектар мара зябь яц. 5854 гектар лаьтта аха деза совхоза бIаьсти ялат дIаде.

Иштта доккхий декхараш хьалхашка латташ хилча массайолча оагIонгахьара кийча хила езар совхоз готашта. Бакъда, из ишта дац.

Совхоза ерригача отделенешка хIанз а 1959 шерарча кхашкарча балхий планови заданеш а, бIаьстан балхий планаш а оттаьяц, хIаьта №№ 1, 2, 4 йолча отделенешка бIаьстан дIадув ялаташ дIанийсдара планаш яц, малагIча лаьтта малагIа ялат шоаш дIадуврга хац царна, хIанз а хьажкIаш дIаюврггйола лаьттащ къоастадаьдац. Кхыча совхозашеи колхозашеи санна ханнахьа хьажкIаш лелаю звенош вIашагIйоххара болх кхоачашбаьб совхозо. ВIашагIъелла 24 механизированнии 48 полеводческии звено я. Бакъда, царна лаьтташ дIаденнадац, дуккхача хьажкIаш лелаеча механизаторашта квадратно-гнездовой сеялкаца болх мишта бе беза шаьра хац, из Iомадеш Серноводски юртбоахама техникуме 5 дийнахь семинаре хиннаболашшехь а. Кхоачам болаш механизатораш а бац совхоза. Масала, 1-ча отделене 7 саг эш, 2-чеи 3-чеи отделенешка итт-итт саг эш, тоъац уж вокха отделенешка а.

Кхашка 8 эзар тонн кхо дилла деза совхоза, цох 5 эзар тонн хьажкIаш дIаюврггйолча лаьтташка а дуллаш, хIаьта диллар 1,5 эзар гаргга мара дац.

Кийча яц готашта араяла техника а. 51 тракторах 44-на ремонт яьй, 10 комбайнах 5 мара тоаяьяц. Ремонт яь отделенешкара цхьайола трактораш цхьацца кхоачамбоацараш хиларах гота арайовла кийча яц. Масала, № 8 йола ДТ-54 яха, ремонт а яь 1-ча отделенера трактор скоростий коробка харцахьа вIашагIйоллар бахьан долаш болх булургболаш яц, 2-ча отделене ремонт яьча 4 трактора №№ 12, 42 йола ДТ-54 яха трактораш юха а тоае езаш я. Иштта я 3-ча отделенера трактораш а. Вожаш трактораш трактористий коашка дIаувттаяь хилар бахьан долаш, царга хьажа вIаштIехьа цаланзар. Кийча яц трактораш вокха шин отделене а.

Нохараши, макхаши, культиватораши тоаяь балха араяха йиш йолаш я. Бакъда, квадратно-гнездовой хьисапеи мугIарахи ялат дIадув сеялкаш дукха кхоачамбоацараш долаш я. 1-ча отделене 4 квадратно-гнездовой сеялках цхьаккха ялат дIаде кийча яц, дукха кхоачамбоацараш да мугIарах ялат дIадувча сеялкай а. 2-гIча отделене кховкхе квадратно-гнездовой сеялкеи 6-нех 2 мугIарах ялат дIадув сеялкеи тоае езаш я. Бригадир волча н. Паланкоевна шии бригаде малагIа техника я а из мел я а хац, 3-ча отделене 7 мугIарах ялат дIадувча сеялках 3 мара балха кийча яц, 6 квадратно-гнездовой сеялках 4 тоае езаш я. Иштта да кхыча отделенешкара гIулакхаш а. Масала, 4-ча отделене 4 квадратно-гнездовой сеялках 2 мара кийча яц, цул совгIа, кичъе езаш я мугIарах ялат дIадув 2 сеялкеи, макхаш тIехьатувса прицепаши.

Тракторашкеи юртбоахама машинашкеи болх байтара а уж лелаяра а гIулакхаш дукха кхоачамбоацараш долаш да. Масала, ремонт яь а яьккха арахийца ДТ-54 яха 8 трактор хIанз балха пайдан яц. Царех ялхане радиатораштa ша байтаб, шинне поршневой система толхаяьй. Ерригача тракторни бригадашка юртбоахама машинаш тIа кхоале йоацаш, лайлеи хоатталеи латт, 1958 шерара болх баьнначул тIехьагIа цIенъяь, даьтта хьекха царна гIулакх а даьдац.

Совхоза 170 центнер хьажкIий тибридни фуи 280 центнер гидуаргий фуи эш. Совхозага дола 450 центнер гидуаргий фу 3-гIа репродукци йолаш хиларах дIаде мегаргдолаш дац.

БIаьстан балхаш дIадоладелча кхай тIа бийсаш яха езаргъя болхлой. Цу гIулакха кийчо яьяц совхозо. Полевой станаши трактористаш чуIеш йола вагончикаши тоае езаш я. Даа хIама кийчде вшаш йола пхьегIа а, культинвентарь а кхоачамбалла Iалашъяьяц. Ялат дIадувча вIалла хиланза яргйоаца бестаркаши, водовозкаши, галеши кийчдаьдац.

Дукха а доккхий а кхоачамбоацараш долаш да баьца даараш дIадерна кийчо яра гIулакх а. Отделенешта хIанз а укх шера дIаде дезача баьца даарий планаш еннаяц, парникий рамаш тоаяьяц, кIоагаш цIендаьдац лаьтта а кхо а тоъам хиллал кийчдаьдац. Масала, 2-ча отделене 18 кIоагах 8 мара цIенбаьбац, 170 рамах тоаяь 40 мара яц.

Совхоза берригa низ, ерригa торо бIаьстан балхаш дIадоладала дисача массехк дийнахьа ерригa трактораши, юртбоахама машинаши, дIаде фуи, кийчдаь даккхарнеи бестаркагара денз ведарага е кадага кхаччалца кхыдола эшараш Iалашдарнеи тIадахийта деза. Ховш хила деза бIаьсти хьежаргйоацийлга.

СИХАГIА КИЙЧО Е ЯЛАТ ДIАДЕРНА

(ССКП МагIалбика горкомеи горисполкомеи выездной заседани)

14 марта «Ингушски» совхоза клубе ССКП МагIалбика горкомеи горисполкомеи выездной заседани хилар. Цига гулбеннабар совхоза массайолча отделенешкара механизатораши юртбоахама болхлойи.

Заседане къамаьлаш дир совхоза кийчонга хьожаш хиннача «Кавказ» яхача колхоза викалашеи совхоза кулгалхошеи, отделенешкарча механизаторашеи. Берригa къамаьлаш даьраш 13 ваг вар.

Цу къамаьлаша гучадаьхар совхозо бIаьстан балхашта кийчо ца яра бахьанаш. Трактораштеи юртбоахама машинаштеи ремонт яь ца яккхар къахьегам нийса вIашагI ца боллар бахьан долаш ца. Совхозе а цун отделенешка а кхоачащеш дац сарсарахьа тIадоагIача дийнахьа де дезачун планаш увттаяр, болхлошта денна нарядаш ялар. Из бахьан долаш даьрии де дезари фуд хац. Цу гIулакха лоархIам бац е отделенеи кулгалхоша а е совхоза директора нов. Кулбужевс а.

Юртбоахама машинаш 3—4 дийнахь а кийчъяь яха торо я совхозага, бакъда, халагIа я трактораш. Царна эшаш йола оатхалаш ца хилар оахьан долаш лоацца хана ялат дIадийна ца далара кхерам оа совхоза. Из кхерам хургбоацар нагахь санна совхоза кулгалхоша йоагIача тайпара гIайгIа яь хиннаяларе а, йоре а. Кхы а боккхагIа бу из кхерам шин сменах готаш тIа болх бе тоъам болаш трактористаш ца хилларо. Совхоза юрташка бахаш дуккха трактористаш ба. Цхьабакъда, совхозо воIалашбар бахьан долаш балха багIац уж Цхьабараш трактораш а йита кхы дола балхаш деш ба. Механизаторий балхаца дуккхагIа безам хургболчеи цар къахьегама овсарал даккхлургйолчеи оагIорахьа къахьегамах мах балар кхоачащдац совхозо. Цунна тапал ду механизаторашта шоай бIаьсте де дезача балхий заданеш ховш ца хиларр. ХIанз а прицепщикаш хьожабаь бац, шоашта, йоахар заседане къамаьлаш даьча трактористаша. Готаш араьлча хьанийсвеннар дIахьежавергва цига. Цу гIулакхо болх юхатеттаргба.

БIаьстан балхашта кийчо яра балхацара доккхий кхоачамбоацараш совхозан отделенештен деча воча кулгалца дувзаденна хилар гучадаьккхар къамаьлаш даьраша.

Заседане совхоза кулгалхошта тIадиллар 20-ча мартага кхачале ялаташ дIадера планаши балха графикаши оттаяь яхар а, хьажкIаш лелаеча звеношта лаьтташ дIададалар а, ерригa тракторни бригадаш механизаторашца Iалашъяр а, уж дикагIа Iалашбарна кийчо яр а. Бригадаштеи звеноштеи юкъе шерра социалистически ях йоаржае а политико-массови болх лакхбе а совхоза партийнии комсомольскии организацеш декхарийла хилар а белгалдаьккхар заседане.

КОММУНИСТИЧЕСКИ КЪАХЬЕГАМА УДАРНИКА ЦIИ ЯККХИЙТА

Ленинградски областерча предприятей дикагIа бола болхлой коммунистически къахьегама цIи яккха лоаттаеча яхьа дика юкъеболх. Выборгски цхарал беча фабрикан болхлоша Калинина Нинаси Давыдова Вераси дош деннад продукци дика мара ара ца хеца, массаз а заданеш тIехкхоачашъе, бедал кхое, машина дика гIулакх де а из цIена лоаттае а, производствении говзали дешари лакхде, аьнна.

Сурта тIа: Давыдова Верас шийгара смена дIаэцача Калинина Нинайга машин дIалу.

В. Капустина фото.
ТАСС фотохроника.

ВорхI шерара план диъ шера кхоачашъергья

Партен XXI-ча съезде нов. Н. С. Хрущевс яьча доклада тезисаш ювцача хана Эккаж-къонгий юртарча отделенен къахьегамхоша лаьрхIар ворхI шерара план 4 шера кхоачашъе.

Цу гIулакха массайолча бригадашка, фермашка собранеш йир оаха. Цига болхлоша, механизатораша, хьайбаш леладераша отделенен балха юкъера кхоачамбоацараш а уж сихагIа дIадахарна дола наькъаш а дийцар.

Лаьттанца де деза балхаш доаггIача тайпара де лаьрхIар собранешка. Оаха вIашагIъеккхар 4 механизированнии 28 полеводческии звенош. ХIара механизированнии звенона 100 гектар лаьтта тIачIоагIдир. Цу лаьттан тIа квадратно-гнездовой хьисапе хьажкIаш дIае лаьрхIад. Цо торо хулийтаргья техникаца берригa болх бе.

Партен XXI-ча съезда решенеш кхоачашъеш лакхера декхараш тIаийцад берригача звеньевойша: Гагиев АхIьмада, Евлоев Шайипа, Евлоев Иоакъапа, Гагиев Идриса — хIара гектара тIа 60 центнер фуъалъяьха хьажкIаш хьувкъийта, 20 процент доагам кходе, цхьан гектара тIа деча балхий мах 15 процент лохбе.

Ерригача отделенен коллективо лаьрхIад укх шера хIара гектара тIара 50 центнер хьажкIаш, 18 центнер кIа, 18 центнер мукх, 12 центнер гидуаргаш, 150 центнер коартолаш, 400 центнер силоса лаьрхIа моша доакъар, 110 центнер овощаш яха.

Масала, звеньевойша Муталиев Хьацажккъаси Берсанов Идрисеи докхар тIаийцад хIара гектара тIара 150 центнер томараш тIехь хьажкIаш, 200 центнер коартолаш, 16 центнер гидуаргаш яха.

ХIанз сихъенна шоай участкашка удобренеш дIакхухьаш я звенош.

Январь бетте а ремонт яь даьннад тхо трактораштеи юртбоахама инвентараи. Отделени тахан а тIехьа кийча я бIаьстан балхашта араяла.

1958-ча шерарчул 5,5-зза дукхагIа ялат гулдергда оаха укх шера, вешта аьлча из хул 5900 тонн.

Дукха кхоачамбоацараш да отделенен хьайбай боахама юкъе. Тха 100 гектар лаьттан 8,6 бежан мара кхачац, хIаьта царех 2,1 детта доаха нда. Из геттара кIезига да. 100 гектар лаьттан лаьрхIа дIадахача шерарчул укх шера шозза дукхагIа, хIаьта хьатIадоагIача шера 141 центнери 1962-ча шера 230 центнери шура яккха лаьрхIад хьайбаш леладераша. Йолий-теш уж торонаш? Уж торонаш йолаш я. ХIанз тха кагийча доаханна юкъе дахкаргдолаш 233 бежан да, хIаьта укх шера 118 етт болаш ба. ХьатIадоагIача шера тха хургба 350, 1962-ча шера 990 етт. Из хул хIара 100 гектар лаьттанна 19,9 бежан. Цул совгIа лакхлургда хьайбай продукташ йоахилга.

Шоаш денна дош кхоачащеш къахьег отделенерча дикагIа болча дояркаша Цечоева Дугурхана, Картоева Рукъета, Арсамакова Банате, иштта кхыбараша.

Барт болаш, цхьоагIо йолаш хьайбаш леладераш хилар бахьан долаш вIаштIехьадаьлар паччахьалкхенна шура дIаяларна кварталах йола план 1-ча марта 105 процент кхоачашъе.

1959-ча шера тха отделенен доход хургья 4600 эзар сом. Из 1958-ча шера ерригача совхозе гIолла хиннача доходал дукхагIа хул.

Кхоачащдергда оаха тхоай дош!

З. ГАЗДИЕВ,
«Назрановски» совхоза Эккаж-къонгий юртарча отделенен управляющи.

Дош кхоачашдергда

Цхьа дезал санна барт тайна къахьегаш ба «Ингушски» совхоза 4-ча отделенера Яссиев Хас-Махьмад кертте волча бригадан чабанаш. Цар леладу Iул 653 жийих латт. Цена лелаю цар желаш, зоотехнически Iилмо яххача тайпара доакъари хийи лоаттаду. Цудухьа цар деррига жа дегIа тоаденна, бIарг хьесташ да.

Соахкарча Iоахарех 253 жий ба Iулаца. Царех 201 жий укх шера цуххьашха бехкаб.

— Цхьаккха а Iаьхар болийтаргбац оаха, — йоах нов. Яссиевс.

Из цу бригадо кхоачащду. Укх шера баь 227 Iаьхар дийна ба.

Кастта дахка долалургда соахка искусственни осеменени яь 400 нана-жерч. Духхьашха дахкарел дукхагIа дергда цар Iоахарий.

Нов. Яссиев а цун бригадера чабанаш а дог тийша ба укх шера хIара 100 жийгара 120 Iаьхар бала, аьнна денна дош шоаш кхоачащдергхиларах.

Н. САЛАТОВ.

60 тонн боабашка дулх

«Ингушски» совхоза 3-ча отделенен 1500 нана-боабашк я. Царех фу доладе а паччахьалкхенна шортта дарегIа дулх дала а лаьрхIад совхозо. Цу гIулакха хIанз 3-ча отделене болчул совгIа кхы а ши Iам бергба.

Укх шера массехказа кIоригаш яхийта лерхI совхозо. Кастта шай инкубаторе дIалургда хьалхарча аргIанна дола фуъаш. Царех хьаьхьа кIоригаш Iамаш долча отделенешка дIалургья. КIоригашта моттигерча материалех чуйоахка бунаш ергья, цига 2 бутт баллалца кхоабаргья уж, цул тIехьагIа цар дозал шин килограммага дIакхаьчача паччахьалкхенна дIалургья. Шу йистедоалаш фуна лаьрхIа 2200 боабашк хургья совхоза, уж дIахо кхы а чIоагIагIа ёбаргья.

Паччахьалкхенна 60 тонн боабашка дулх дала! — Иштта да «Ингушски» совхоза болхлоша дулх дуккхагIа хилийтарна семилеткан хьалхарча шера шоашта хьалхашка оттадаь декхар.

Б. ЯКАЕВ.

Партен XXI-ча съезда решенеш кхоачашъярна

ССКП XXI-ча съезда решенеша догаш гIоздаьха керда лакхера декхараш тIаийду Назрановски районерча къахьегамхоша укх шера ялаташ дикагIа хьувкъийтарнеи хьайбай продукташ совъяхарнеи. Укх шера 866 тонн дулх паччахьалкхенна дIадала лаьрхIад районерча къахьегамхоша, хIаьта укх кварталах дулх дIадалара план 235 процент кхоачаш а яьй цар.

Цул совгIа 1959-ча шера 40000 коа тIара оалхазар паччахьалкхенна дIадала лаьрхIад къахьегамхоша. Из декхар кхоачащдарна хьалхара толамаш даьхад цар. ХIанзле 6 эзар котама фуъ гул а даь дIачуденнад инкубаторе.

Шоай низаца 10 эзар котам хьалкхее лаьрхIад районерча дешархоша.

Ялаташ дикагIа хьувкъийтарна районе вIашагIъехкай звенош. Царех цхьаяраш механизированнии я. ВIашагIъехкача 129 звенох дукхагIъяраша лакхера декхараш тIаийцад.

«Октябра 40 шу» яхача совхозерча Муцольгов Iалаудини Джандигов Мухарбики, Назрановски совхозерча М. Халухоеви А. Муталиеви керте латтача механизированнии звеноша шоашта тIачIоагIдаьча лаьтта хIара гектара тIара 70—75 центнер фуъалъяьха хьажкIаш хьувкъийта лаьрхIад.

Шоашта тIачIоагIъяьча бIаь-бIаь гектарах хIаране тIара 90 центнер фуъалъяьха хьажкIаш хьувкъийта аьнна декхараш тIаийцад комсомольцаша Котиев Вахаси Гордановси кулгалдеча механизированнии звеноша.

Районерча массайолча звеноша дIаийцай шоаш хьажкIаш хьузкъийтаргйола участкаш. Цул совгIа хIара звенона тIачIоагIъяьй юртбоахама машинаш. ХIара денна шоай участкашка удобренеш дIаккхухь районерча звеноша.

ДIахо йодача хана ялаташ хьувкъийтилга кхы а лакхдарна шоай низ тIабахийта къахьег Наьсарен районерча къахьегамхоша.

И. АБАДИЕВ.

Халкъашта юкъера доттагIал чIоагIдарна

Халкъа боахама эшаш йола тайп-тайпара продукци арахец Грознерча нефтеперерабатывающии химически промышленносто.

ЧIоалхане машинаши оборудованеши хьаю Грознерча машиностроительни заводашка. Халкъа демократен мехкашта, экономически тIехьайисача кхыйолча паччахьалкхенашта доккха новкъостал ду вай республикерча къахьегамхоша. Венгре, Польше, Болгаре кхухь авиабензин; Австре, Болгаре кхухь автобензин. Нагахьа паччахьалкхе яц республикерча мехкдаьттан продукци дIа ца кхоачаш. «Гаро», Центральни ремонтно-механически, «Красный Молот» яхача заводашкара продукци дIакхоач дуккхача мехкашка.

Цу новкъостало гIо ду массадолча мехкашкарча халкъашта юкъера доттагIал чIоагIдарна.

П. ПОПОВ.

Цкъаза наькъаца гаьнна чурташ хоалора нах боагIа аьнна а хетийташ, укх сахьата «салам» лургда-кх цар, аьнна а моттийташ. Бакъда тхо юкхе гIолла тIех а даьле дIадолхар, хIаьта уж шоаш массаза а лаьттача юхе дусар, дIаяхача хана цхьан наха хинна бала дага а бохийташ.

Хьули дIакхоаччаш цхьан «кхийна» тIанийсделар тхо. ЦIаккха а укхаза ца хиннача тайпара хала Iа эттача, колхоза правленен член волча Илиев Асхьаба дага а дохийта, Хьулерча наха хьадаьд из.

Из кхий деча юрта мел бола нах арабаьнна хиннаб. Цхьабараша хьунагIа доахаш саьргаши хьоккхийн кхухьар, вокхар ах метр юкъ юкъе а йолаш, шолха пенаш дувзар, йовзъашкеи тIехьанахьа тIеи йол а эхкаш. Иштта даь кхий дар из.

ДикагIа йолча строительни техннко маяххара даь кхий деце а, цхьабакъда къонача хьайбашта йIайха а хоза аьла хьаж йоагIаш а моттиг хилар цох. БIаьсти тIа мел доалача зизех яьча курса яр санна яр из хьаж.

Хьули йистте дагIача цIен хьалхашка тхох кийтар Чахкиев МаIийс. Хоржамашта еш йола кийчо мишта лел района а санаторена а дIадувцаш передачеш ю раци цун цIагIа яр. Рацена гонахьа дар хIача довзара тIера дола бераш. Радиста оалача тамашерча дешашка доахаса соцадаь ладувгIар бераша. «РЕС-37, говорит «РЕС-37», как вы слышите меня? Прием»... цо аьлча, цо аьннар дагахьа оалаш, бераша цунна тIехьа бордаш деттар.

Цхьа доккха хIама хилча, лоамароша из юртара юрта хойт шоаш бол-болчара цIа-юха а кхайкаш. Лакхача гувна тIа а баьле ду цар из. Цу тайпара массанахьа а дIахозийт цар иштта хIама. Цхьабакъда «РЕС-37» зIамига баьццара яьщик я. ДIайхача цIагIара иттaш километраш гаьна уллача районни центраца къамаьл дора цо. Дарзан, морхаштеи, довкъоштеи, долхача хиштеи тIех а даьле, укхазара дIадолхар уж дешаш, саго ца бихьача новкъа гIолла. Уж хозаш хинна тарлуръда цIаккха а шии ког лоам чу баккханза волча сага, къамаьл де из тIа а хьесаш.

Хьулерча къонача тIехьено уйла тIаяхийтал хIама дар из.

Рацен балха новкъа ца хилийта, из йолча цIагIара тхо кхычахьа, Илиев Асхьаба фусам дахача, цхьа ха яьннача гIолла колхозникаш гулбелар. Колхоза председатела наха дIадовзийтар хIанз де деза балхаш а ворхI шерара план а. Йодлара тIа а гIандаш тIа а вешта пенашта юхе гIолла хайша а багIар нах. ЦIагIа баьдегIо яр. Къарс делла доагар пишка чура дийхка дахча.

Аз зийча, Цицкиев Iаьлас саббарегIа, цкъаза уйла а еш, дувцачунга чIоагIа теркам тIабахийта ладувгIар наха.

— Духхьал цаI ах шу мара даьннадац вай воай колхоза боахам дIаболабаь. Шоана а ма хой—во дахац вай. Цхьабакъда партес а цун XXI съезда соцамаша а тIахьех дерригa халкъ кхы а дикагIа даха городе а юрта а сага цикеи культурнии ваха мел эшар хургдолаш, коммунизм хьалъярна тIехьа къовсам лоаттабе. Оаха правлене вай ворхI шерара план оттаяьй, массехк ди даьлча собране хьежа а хьежа, чIоагIъергья вай из. Тlаккха вайх хIараненa закон а хинна дIаоттаргья из. Фу йоах цу плано? ХIанз вай 2 эзар устагIа ба. 1960 шера шозза дукхагIа дебадергда вай уж, хIаьта 1965 шера 14 эзарнега дIа а кхоачийтаргда. 170 бежан да вай. 1965 шера 1200 бежан хургда. ХIанз болча 75 никха метта 1500 никх хургба. МагIалбика юхе гураьха дIадийна 200 гектар кIа да вай, бIаьсти цига дIаюврггья вай 200 гектар гидуараш, 20 гектар харбазаш-пасташ, 150 гектар хьажкIаш. ХIара гектара тIара 60 центнерал кIезигагIа йоацаш хьажкIаш яха еза вай.

Тийрка йисте Бешьнях 5 эзар боабашка лаьрхIа ферма ергья. МагIалбикерча вай лаьттанеи МТФ-анеи юхе нах чубаха 20 цIа дергда. Укх шера вай хьалъергья 300 тонн ялат чудода склад а 1000 устагIа чубодаш кхий а — цаI Бейнеи вож МагIалбикеи.

Мишта хул хьажа бIаьсти цхьа гектар хо юврггья вай. Из Дика пайда боалаш культура я йоах. Цох фу хул хьожаргда вай.

ХIанз 5 автомашин ма йий вай, хIаьта хIанз ацаш 5 трактори, цунна тIехьаювза инвентарьи, ши комбайни а я.

Шоана ма хой 1958 шера 200 эзар сом пайда эца лерхIаш дар вай, хIаьта 770 эзар сом пайда баьлар вайна. ХIанз 1959 шерарча планах 2 миллион сом пайда бе беза. ХIаьта 1965 шера вай цхьан шера бу пайда 17 миллион сомата дIаккхача беза. Укх шера ЖIайраха 200 сага моттиг йола клуб ергья. Iармхий водача новкъа ягIача вай даьйгIалий чу колхозни краеведчески музей хьаелла соцам баьб селхан колхоза правленес. Халкъо Советий Iаьдал мишта даьккхад, дахчан нохаргареи дахчан кадагареи болабенна нах хIанзарча культурни вахарга мишта кхаьчаб, коммунизме мишта болх наха гургдолаш, бIаргадайначоa цIаккха а дицлургдоацаш хIама хургда цох.

ДIаьхденна хилар из къамаьл. Шоашца ях лаьцача Первомайски районерча Ленина цIерах йолча колхоза гIулакхаш мишта лел хар дезаш бар колхозникаш. ВорхI шера йола колхоза план массадолча даькъе тIехкхоачашъергья йоахар цар, хIана аьлча колхозе хIанз къахьегалуш 207 саг мара вац, цхьа-ши шу даьлча нах дукхагIа хургба, Казахстанера нах цIаухаш латт. Бейнеи Хьулии никъ билла беза, колхозе кIезига я интеллигенци, лораша гIулакх делла во латт. Эзни ГЭС-о лоамарча юрташта сердал яла еза, йоахар цар.

Нах дIа-юха бохача хана дикка бийса яьннаяр. Кхоана кхадж тоссилга Цицкиевс хьоадича, воIага санна безаме бIара а хьежа, массанена а хьалхара къаьнача МаIийса аьлар:

— Цун согато ма е Iа, председатель. Тхона хов оахоша сендухьа кхадж тоссаргба.

Тхо хоржамий участке долаш са тессар. Укхазара комиссен членаши активисташи говрашта тIа а хайша урнашца жега боахкараши цамогаш а боалургбоаца боккхий а нахи болча бахар, шоаш бол-болча цар кхадж тасса йиш хургйолаш.

Iуйрана ялх сахьат даьлча кхадж тасса болабелар. Цу дезача дийнахьа кийчбенна, дог гIоздаьнна, боккхий нах Илиев Эльжаркъа, Илиев Бунахо, Чахкиев МаIийс кхадж тесса шоай декхар кхоачашдаьчул тIехьагIа гIандаш тIа Iохайшар, хоржамий пункте багIа безам болаш, таханарча дено шоай гIозъяьха уйлаш шоайла зIамагIбаращца ювца дог долаш. ЦIаьхха сацийтар цар шоаш ду къамаьл. Шевола вокхха саг хьагIеттар. Хьанна хьалгIайттаб хьогI е «кагий нах?» Шоай къоанал а йицъенна малав хьогI цар лоархIар? — аьнна хийтар сона. Са бIарг кхийтар хьачубоагIача Илиев Лорсахи цун сесагах Салейхахи. Лорса ваьв 1858 шера, Салейха яьй 1868 шера.

Къахьегам безача дуккхача дезала дай нанеи да уж. Виъ воIи йиъ йоIи кхедаьд цар.

Дог цIена, вIаши тIера дола, Iымерза Лорсеи Салейхеи шоаш а, кIаьд ца луши къахьегам безаши ба. Иштта боккха хиннаболлашехьа а, хIанз а къахьег цар. Боккхий нах урна тIа болх. Ше бюллетень Iочухоссаш, Лорса чIоагIа аьлар:

— Адамашта, мехка иразийна хилда шо. Цун дешаш вай сийрдача кхоанена чIоагIа тешаш да.

Советски халкъа керда зама йоллеча вай ворхI шерарча плана хьалхарча шера Илиев Лорса дикача уйланца ший шоллагIча бIаьшерен хьалхарча шера чу ваьннав.

Лоамаш тIа сийрда хьежаш малх бар. Делкъе тIехьагIа сахьат даьлча юхабаьхкар урнаш а ийца, говрашца кхадж тассийта баха хиннараш. № 58 йолча хоржамий участке харжархоша 100 процент кхадж тессаб аьнна райцентре хоамбир радиста.

Дезача дийнахьа дог гIоздаьнна цIаихар нах. Юрта йисте мухалегIа чу лоаман соалозаш хехкаш доахкар бераш, «я РЕС-37! Прием» яхаш цIогIа а детташ.

Iурра Хьули Iодика а йийца, кIай цакаш ягIача Шоана чIоже гIолла ЖIайрахарча юрта Совете даха арадаьлар тхо.

Цхьан юрта юкъе гIолла тхо чакхдоалаш коа устагIа бийна воаллар цхьа саг. Цунна гонахьа хьувзар бераш.

— ТIех ма вала! Аз хьаша вергва хьогI! аьнна безаме йист хилар из.

— Баркал хилда хьона! Диканза вий хьо, дикана? — аьлар аз.

Фусам да ший гIулакх а дита, картал сихьа ваьлар.

Шенна юхxе лаьттача, пхийтта шу хургдолча йиIига бIара а хьежа.

— Цунна воша ваьв. Цунах цIи тилла гIерт тхо. ТIех ма вала тахан, укх цIен рузкъах кхета. Iа дикагIа цIи тилла а мег кIаьнках! — аьлар цо.

Фусам даьна кIаьнк варах ловца а баьккха, се чувехарах баркал а аьнна, йоIага «хий дал» аьлар аз. Чаьме чу хий дахьаш ера йоI.

Хих къург а баь, «хий мел деза чоа езийла хьо», аьлар аз йоIага. Шун цIен а берригача наьха а эггара маьлех дола рузкъа — хий да. Цунах кхийттав со. Бехк ма баккхалаш, со чува мукъа вац. ХIаьта кIаьнках цIи хьай хьаьшаша тулларгья хьона. Цхьабакъда Iа сона еза цIи царга дIаоале, уж а раьза хила мег хьона, аз цунах, тахан хоржамаш хулача дезача дийнахьа ваьча сагах «Иразсат» аьнна цIи тулларгьяр. ХIаьта цу кIаьнка эггара хьалха кхадж тасса аргIа кхаьчача вай мехка коммунизм хургья.

Никъ юха а лоаман мухаленашка, урхенашка, Iармхин ша баьча тIаьш тIа гIолла болабелар. ХIаьта уйла керда байзача, са гIулакх тоссаденнача нахагахьа юхаухар.

20 шу хьалхагIа хиннавар со укх лоамашка. Дукха хIама хувцаденнад цу хана денз. Хувцаденнача цу дерриганешта а юкъе кертера дар даьнахьа гIулакхаш а оамалаш а хувцаялар. Хьалха хIаравар ше къаьстта боахам лелабеш, юкъара боахам боацаш вахаш хинначул юкъара боахам болаш дола колхозера вахар толашагIа хилар чIоагIа а шеко йоацаш а кхетадаьд лоамарочо. Шоай юкъарча боахама хадданза йоакхо е, боахама планаш увттае, уж кхоачашъе йола уйла дегIа оамал а хинна дIаэттай цун.

ХьалхагIа лаьтта дацар лоамарочунга, Iалальмате чIоагIа къахьегар цо, найда кIезига а боалаш. Хозача, цхьабакъда къизача Iаламаца цхьан саго лоаттабеча къовсамо а ца воаккхаш, цаI массанена тIехьа, шевар цхьаннена тIехьа волча, айхха кхотаеннача коллективо кIалхара воаккхаргволга кхетадаь ваьннав из. ХIаьта колхозе къахьегарах доккха рузкъа кхаьчад лоамарошка.

Колхоза хьалхле лелаераша, цун коммунисташа а активо а шоашта хьалхашка оттадьраш доккхий декхараш да. Уж кхоачащде цIенхашта къовсам лоаттабе безаргба, ворхI шерара план кхоачашъе нах оарцагIа баха беза. Цхьабакъда вIалла шеко яц Асланбек Шерипова цIерахча колхоза яр санна йолча коллективо уж декхараш кхоачащдергхиларах.

ЖIайраха юха кхачар тхо. Юрта Совета председатела цIеча юхьарча, дог гIозача, гIордаьнна довзаш мокхаш доча Цуров Султана ложкъалуш доацача гIадвахарца хоам бу коммунистийи парте боацарийи блока берригача харжархоша 100 процент кхадж тессаб аьнна.

Цо из аьлча, сона дагадера воккхача сага МаIийса аьнна: «Шек ма валалахь. Тхона хов оахоша сендухьа кхадж тоссаргба» — яха дешаш. Цар кхадж тессар партена, Советски Iаьдала, Даьхенна.

Бийса. Юкъ-юкъерча цIеношка хIанз а яйнаяц лампаш. Лоа тIаулла лоам бовхьаш къегадеш, сакъерIа арабаьннача мехкарий санна долча седкъашца цхьана хьежаш бутт ба. Сатийна я. Цхьабакъда сона хет цу хIара цIагIа сона дукха безача наьха деттала дог, цар сатийна доаха са сайна хозаш санна. ХIаьта сона тарлу укхаза хьакхоача Iармхин оаз ага чу тхьайса далла доаллача шийбера шорттига узам беш ягIача кIайъеннача наьна яр санна. Сона гу Эбгнереи Аьрзереи маьлхара кашмаш — са къаман дIаяхача халача баьдеча заман йист ца хула тешаш.

Нагахьа санна болата гIагIаш а дувхадеш, герзи духьал лувца пхорчи лелаеш лийнна, Iалальмате майреи денал долаши хинна, цхьабакъда бокъонца долча вахарах хьегаш байна, укхаза дIабехка боахка вай даьй тахан хьал а гIайтта, гIораш дийттача гIалашка а боацаш, барт болаш къахьегача, паргIата а цIеношка маьрша тхьайса а ухкача нахага хьежача, уж тешаргбацар из шоай тIехье хиларах, уж хьогаргбар вай вахарах.

Иштта я вай зама.

ХIаьта кхоана а тIехьа тIадоагIача хIара денна а кхы а сийрдагIа хьожаргба вай лоамашка малх. Коммунистически партена мутIахьа бола вай нах кхы а тамашегIеи бIаьхийтIеи, хозагIеи бахаргба.

ЖIайрахе. Первомайски район. 1959 шу. февраль—март.

Доазол дехьара

Советскии корейскии халкъий доттагIал — сийлахь-доккха а беркате а гIулакх да

16 марта союзий ЦIагIа Колонни зале гулбеннача Москвен общественноста викалаша дездир СССР-ан Корейски Халкъа-Демократически Республиканеи юкъе экономическии культурнии гIулакхаш леладергхилларах барт баь итт шу даьнна ди.

Вечер хьаеллаш лоацца къамаьл даьча СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателa заместителa, советски-корейски доттагIлен правленен председателa М. П. Тарасовс аьлар, советско-корейски соглашени чIоагIа бокхa политически а экономически а лоархIам болаш я. Цхьатарра бокъонаш а йолаш, оттаяь из соглашени шинна пачхахьалкхен вахара хьашташа маяххара а я, социалистически лагера мехкий сийлахь-доккхача доттагIлен дикагIа долчарех цхьа тIулакх а да.

Доклад еш къамаьл дир СССР-а юрта боахама Министра В. В. Мацкевича.

Цу собране къамаьл дир Корейски Халкъа-Демократически Республикан посола Ли Син Пхара. Ше къамаьл деш цо аьлар, Корейни Советски Союзеи доттагIал а царна юкъера дика гIулакхаш а хьадоагIа дукха ха я. Советски Союзо японски империализманна кIалхара корейски халкъ мукъадаьккха ца Iеш, эггара хьалха тха мехкаца йизза цхьатарра бокъо йолаши вIаши лоархIаши болча наькъаца соглашени а йир, цунца тха республикан сий дунен халкъашта юкъе лакх а дир.

ВорхI шерара план — коммунизм хьалъяра. Iалаьмате йоккха план кхоачашъеш советски халкъо доккхий толамаш дахар а лов сона, аьлар посола.

Концерт а оттадеш, чакхъяьлар советски - корейски доттагIлен вечер.

(ТАСС).

Вашингтоне тIема хьакъехьа ю гIараш

ВАШИНГТОН. (ТАСС). ТIема еча кийчон дешай подкомиссес араяьккхай Пентагона цензура хьежа йола 11 марта ший къайлагIа хиннача заседанен стенограмма. Цу заседане американски армен штаба начальника инарала Тэйлора малхбузерча Берлина дешаца дувзаденна доккха тIема къамаьл дир, тIемацара доггуйла айъе гIерташ. Подкомиссен членаша шийга даьча хаттарашта жоп луш, Тэйлора аьлар, Берлинера гIулакх «сихделча» эшар де кийча хургйолаш «хьдда» йола планаш я американски армен. Цо аьлар, НАТО-н тIема низашта кертера командующи волча инарала Норстэда бакъахьа лерхI США-с Европе кхы тIа а эскари герзи дайтача, США-с шийна могар ду «Европерча американски эскарашта эша тIема гIирси герзи дахьийта». Тэйлора аьлар тIема соединенешка вIашагIкхийтта 226 эзар салт вола Европера американски эскараш «даиман тIема кийча долаш латт». Американски армес «хьдда» йола планаш оттаяьй «нагахьа санна эшаргуле кхаь дивизех латта армейски стратегически корпус Европе яхийта». США-н армен штаба начальника аьлар, ше къаьстта дола герз а тIема гIирс а Европе дахьийта могадац ше, аьнна. Докладчико яхачох Пентагона планаш тIа оттадаьд американски авантюрана юкъе английскии французскии эскараш, ФРГ-ра немций бахийта ца Iеш, НАТО-н кхыча мехкий салтий а юкъебахийта.

«Доазув дилла еча операцешта юкъе планаша атомни герз юкъедоаладой» аьнна сенатора Салтонстола хаьттача, Тэйлора курал а еш аьлар, «вай массаза а тIема операци йолаю атомни герз юкъе а долаш, хIана аьлча, из операци мишта чакхъяргья хац вайна»... ТIема уйла йолча инарала аьлар Малхбузера Берлин «лораяр» дукха берригъ юкъара тIом болабе а кийча хила еза США.

«Нью-Йорк Таймс» яхача газета Вашингтонерча корреспондента Рэймонда беча хоамах цу подкомиссен сенате 12 марта къамаьл даьча ВВС штаба начальника инарала Уайта а «йизза хьаллаьцар» берлински деша хьакъехьара президента Эйзенхауэра тIема политика. Нагахьа санна дипломатически кризиса тIатIоьла Германе тIом хьойя, цунах ядерни тIом хила тарлургда яха президента Эйзенхауэра уйла а иштта хьаллаьцар цо.

Лоацца аьлча, переговорий наькъаца дош маьрша ийца даккхара новкъа дар де а гIерташ, американски инаралаш тIемца кхерам тIатувсаш ба.

Иракски республика. Кербела яхача городе машара тIехьарча наьха митинг хилар дукха ха йоацаш. Митинге хиннараша массава раьза а волаш решени йир Иракски Республикан премьер-министрга телеграмма яхьийта аьнна, империалистехи реакционерехи машар, демократи, социальни нийсхо, революцес хьадаьхараш лорадарна цо даь гIулакх шоаш къоабалдеш хилар белгал а деш.

И. Березниковске сурт. ТАСС фотохроника.

Франце хиннача муниципальни хоржамий шоллагIча тура итогаш

ПАРИЖ, 16 март. (ТАСС). Селхан Францен 17670 коммуне хиннача муниципальни хоржамий шоллагIча тура хьалхарча результаташа тешал ду, реакцена дукъал оттар дукха массанахьа а вIашагIкхийттача аьрдехьарча низий аьттув балара.

Селхан кхадж тессар, дIадахача кIирандийнахьа кандидатий цхьанна а списка дукхагIа кхадж ца къаьчача коммунашка. ШоллагIча туре, ховш долча тайпара, муниципалитеташкара эррига моттигаш дIалуьд кхадж дукхагIа кхаьчача списко. ШоллагIа тур хилале хьалхаьа дукха тоабаш вIашагIъехкаяр аьттехьарча партес, мамогта дукхагIча муниципальни советашта шоай тIахьожам оттабо гIерташ.

Нийсхо йоацача хоржамий системах шолшта йолча тIойленна пайда эца гIийртача доал деча партеша хорхIаро муниципальни хоржамаш шоай политикан аьттув болаш хургда яхаш. Из уйла еха дIааьлар, хIана аьлча хьалхарчен шоллагIчен турашка тессача кхажо хьахьекхар из политика дукхача наха къоабалъеш ца хилар.

ХIанзарча хоржамий кампанен эггара чIоагIагIа белгалйоалаш йола оагIув я, шерра яьржа реакци йоллашехьа а аьрдехьара низаш вIашагIдетталала доладалар. Цхьайолча коммунашка социалистически партэн моттигерча организацеша, шоашта кулгалдераш дукхьала боллашехьа а, коммунистаща цхьоагIо яьй. Цунна юкъе баьхкаб аьрдехьара деятелаш а. Хоржамех болча хьалхарча хоамо хьахьокх аьрдехьарча низаша 23 йоккхача коммунеи итташ йолча нах бахача кагийча пунктащкеи кхотало яьккха хилар.

ХьалхагIа дай хоржамаш доашхаш, ФКП ЦК Политбюрон член волча Этьен Фажона «Юманите» яхача газета тIа белгалду хьалхагIа даь хоржамаш нийса хилар хьахьекхаш шозлагIа даьча хоржамаша, яхаш. Коммунистически партес хьоттабаьча а хьаллаьцача кандидатий спискашта хьалхагIчул дукхагIа кхаьчад кхажамаш, яхаш, язду цо. «Иштта хьагуш ба адамий вай партех бенна тешам»,— йоах Этьен Фажона.

ГРЕЦИ. Афины. ХIанз дукха ха йоацаш греческий парламента кхетачен тIа либералий партен лидеро Софоклес Венизелос яхачо кхайкадир, Кипра хьакъехьарча лондонски соглашенена ше раьза вац, аьнна. Цо из аьнначул тIехьагIа чIоагIа къовсам эттар правительство хьаллоацаш болча депутаташтеи либералаштеи юкъе, тIехьара а вIаши кач а бахар уж.

Сурта тIа: греческий парламенте вIашагIлетаьча хана

Эллас Пресса сурт.

МИШТА ВIАШТIЕХЬА ДАЬККХАР ОАХА 100 ЖИЙВО 254 IАЬХАР БЕЛГА

(ДикагIа йолча опытах дола дувцараш)

1957 шера Iай январьи февральи бетташка жа дахкаргдолаш вIалтIехьа даьккхар оаха. Из гIулакх дарах хьалха деш хиннарел кхоалагIа дакъа дукхагIа Iоахарий дир жева. Из чIоагIа пайдане да боахама. Цул совгIа устагIан тIара даьккха ца Iеш, боккха хиннача Iаьхара тIара а тха даккха йиш йолаш гIулакх да из.

1957 шера июльи августи бетташка йир оаха искусственни осеменени. ЧIоагIа хержар оаха фуна бола ка, 116 килограмм дозал долаши 19 килограмм тха доалаши бар из.

Ха дика мел латтача хана жа доажадора оаха, дика йол, хьажкIий силос, концентраташ телаш кхоаба а кхоабаш.

Iай устагIана луш хиннача доакъара боарам укх тайпара бар: шикхо килограмм йол, ши-кхо килограмм дика силос, 0,5 килограмм свекла, 400 грамм ялат, кхо килограмм доакъарийна лаьрхIа дола ча (кIалхьарцар деш дулла ча а доацаш).

Цкъаза шоартта доакъар дале а, хьисап а теркам а боацаш, из жена сов дийхкача, цар доакъарах чам эккха а, ца доагIаш тIехкхаба а, доакъар когашта кIалъахийта, доаде а тарлургда. ГIулакх иштта оттаргдоацаш хIама дир оаха, йоагIача нормахи оттаяьча ханеи жена доакъар а телаш.

Бийсан салеIа жа, сецца хьал ма гIайттинге а, Iуша ялат дуллар царна. Жа ялат диаь даллалца, царна юхера дIадовлацар тхо. Жа ялат диаь даьнна ах сахьат даьлча, телхари бIехъеннари юкъера дIа а къоастайийя, хьажкIий силос лора оаха царна. Цул тIехьагIа хий а моладий, йол юийтар.

Иштта кхаьбачул тIехьагIа жа доажаде арадоах. Делкъа хана жа базе чудоагIа. ТIаккха йол а йиллий, кхоаб уж. Делкъел тIехьагIа диъ сахьат даьлча, силос юл царна, тIаккха шозалагIа хий моладу. Бийсана даа ча а дилле, дIаоттаду жа.

Хьаьшка массаз а лоаттабу минеральни кхача — мели кхеран тухи. Аьта мел ялатаца эйий юл оаха.

1957 шера декабрь бетта тIехьарча деношка жа дахка доладелар, 1958 шера январь бетта дIахо а дахкаш. Керда Iобаьча Iаьхара дозал юкккъера лаьрхIача 3,5 килограмм яр. Дукхача жерча шишша беш дика Iоахарий дир. Жа дахкийтар оаха лаьрхIа цу гIулакха даьча кхий чу.

Жа дехкача хьалхарча деношка царна дийнахь-бус луш долча доакъара боарам кIезига беш хийцар оаха, силос вIалла а ца луш кхо-диъ ди а доаккхийташ. Цул тIехьагIа хьалхагIа кхаьбача тайпара юха а кхаба доладора.

Юххьонца даккхийтарал совгIа кхы хIама лац оаха Iоахарашта. Наьна шура тоъал йоаца Iаьхар дукха шура йоагIача жийна кIал хецар. Цхьабакъда цхьаболча Iуш хIанз а тIехьа дечча тайпара Iатта шура Iоахарашта хьувкхаш хIама дац оаха. Цхьа кIеззига ха яьлча май беттара дукха витаминаш йола йол я Iомаду оаха Iоахарий. Свекла а минеральни кхача а бала болабу.

Кхо кIира даьлча Iоахарий кIеззига ха яккха ара дувлийт, хIаьта малх болаш, дIайха ди деча массехк сахьата а ара хулийт уж. Апрель бутт ах баьнначул тIехьагIа доакъарийна лаьрхIа гурахьа кIа дайначa даьгIенашка доажаду Iоахарий.

Iоахарий жена тIехьара къоастадир май беттах ах дIабаьлча. Юкъера лаьрхIача Iоахара дозал 31 килограмм хилар, хIаьта бIаьсти баь Iаьхар пхезза байгагIа бар цу хана чухь. Иштта Iай, хьалхагIа дахкаш 100 жева 125 Iаьхар бир. Цу доалаш 40—45 килограмм хулаш бар хIара Iаьхар. Цар миссел ха йола бIаьсти даь Iоахарий царел ах дайгагIа дар.

Жийна тIера 5,7 килограмми Iаьхара тIера 2,4 килограмми кIаьда тха даьккхар оаха юкккъера лаьрхIача. Жийнеи цо Iай баьча Iаьхарaн тIера 8,1 килограмм тха даьккхар оаха. Эггара дукхагIа тха доаллача тоарчашта тIера доаккхачул дукхагIа да из.

Iоахарий тIехьара ма къоастадинге а, жена осеменени е доладелар гхо, шу йисте доаллаш уж шозалагIа дахка кхувргдолаш. «Советски руно» яхача совхозе а нов. Гиренко воккхагIа вола жаIу волча шера шозза дахка жа, яхаш дувцар тхога. Опыт уваттаеш дола жа чудоахка кхий Iыйне а шийла а хургдолаш моттиг вIаштIехьа яьккхар совхоза специалисташа. Ахканара дии ха оттами гуйранарча денна а ха оттама а гарга озаш, шийлагIа хургйолаш хIама дар из.

Уж тайпа гIулакхаш леладаь дац оаха. Дукккхача шерашка тхоашта дайзача гIулакха тIагIолла жа дикагIа кхаба а уж леладе а хIама дар оаха даьр. Бийсан а дийнахьа шийлача сахьаташка жа доажадарои царна моша доакъар дехкарои дорстаду уж. Июнь бетта дахкаргдола дерригa жа дика тоаденна а унахцIеной а дар. Цу беттах ах баьлча долденна июль бетта осеменени йисте яьккхар оаха. Дахкаргдола жа хьалхара аьрхIе хилча санна лела а дора, кхаба а кхоабар.

Декабрь бетта дукха дахка доладелар жа, хIаьта кердача шера январь бетта ах баьлча дехка а даьлар уж. ХIаьта бехкача хIара бIаь жийно 129 Iаьхар бир. **БIарччача шера хIара 100 жийво 254 Iаьхар бир тха бригаде, вешта аьлча тха 630 жийво 1600 совгIа Iаьхар бир. Цхьа Iула ногаметта кхо Iул хилар, юкккъера лаьрхIача цхьан жийнеи цо баьча Iаьхарaн тIера 8,1 килограмм тха а доалаш.**

ЛаьрхIача, тха бригадо шера 370 центнер дулхи 2,1 тонн тхаи дукхагIа даьккхар, колхозаген пачхахьалкхенгeн 200 эзар сом мах бола продукци а кхоачаш. Продукци йоаккхача дIабода мах 20 процент лохбаьб.

И. МАЛАШЕНКО,
Сталина цIерахча колхоза воккхагIа вола жаIу.
(Ставропольски краян Невинномысски район).

Грозпен художественни самодеятельноста смотр чакхъяьннай

Грозверча Ленина цIерахча культуран Двореце кхаь дийнахь городерча промышленни предприятей а учрежденей а болхлойи гIулакхерча наьхеи, дешара заведенеи дешархойи самодеятельноста искусствота хьежар. Двореца йоккхача сцена тIа шоай говзал хьахьекхар районии смотрашка хьалхара моттигаш яьхача самодеятельни коллективаша а къаьст-къаьстача исполнителаша а.

Смотр хьайийллар Старопромысловски района художественни самодеятельносто. Зал екаю Пролетбата цIерахча культуран цIен кхалнаьха хоро оалача сийлахь-воккхача баьччах Ленинах долча илле. Дикача говзалца белгальяьлар нов. Бариловс кулгалду мерз болча пандарий оркестр а.

Йоккха говзал хьекхар Ленина цIерахча культуран Двореца халхарии коллективо. ЧIоагIа тIоараш деттарца тIаийцар зале хиннараша говзача балетмейстера Битарова кулгалца оттаяь халкъий доттагIалах йола халхара сюита... Зрителашта хьахьекхар эрсий, украинций, нохч-гIалгIай, халкъа демократеи мехкий халхараш. Дерригa халхараш хозача барзкъаща кийчдаь дар.

Сцена тIа «Красный молот» яхача завода художественни самодеятельность я. Берригаш а чIоагIа раьза хинна ладийгIар цар оттаяьча «XXI съезд—коммунизм хьалъерий съезд сии долаш хийла» яхача литературно - музыкальни монтажага». Дика аьлар машиностроителаша культуран цIен къонача композитора К. Хрисанидие ядаь Грозпен нефтяникех дола керда илли.

Смотре дакъа лоацаш дукха хоровой коллективаш яр. Цо тешалду республике хоровой искусство дикка дегIаена хилара. Шеръеннай цар репертуар а. Хораша нохчийи гIалгIайи иллеш а аьлаф. Смотре белгальялар Ленина цIерахча Дворецеи, химикий культуран Дворецеи, «Красный молот» яхача заводеи, промыслови кооперацени хоровой коллективаш.

Боккха лоархIам болаш да смотре нохч-гIалгIай художественни самодеятельносто доккха дакъа лацар. Дика къоабалйир зрителаша дукха ха йоацаш вIашагIкхийтта медицински училищен нохч-гIалгIай халхарий коллектив. Цу коллективе кагийча нахах тарра мехкарий а ба. Хоза халхар дир Грозненски химически завода нохчийи гIалгIайи къоначa коллективо.

Шийх чIоагIа безам болийтар Грозпен железнодорожникий клуба художественни самодеятельносто. Цар йоккха тайп-тайпара программа хьекхар. Железнодорожникашта юкъе дукха ба тайп-тайпара дика говзал йолаш исполнителаш.

Смотре дакъа лаьцача къаьсткъаьстача исполнителашта юкъе белгалбаха беза Грозненски нефтяной института студент В. Чемодуров, химзавода болхло К. Чумачкова «Красный молот» яхача завода крановщица Р. Северенко, иштта дукха кхыбараш.

Смотре дакъа лаьцар республикански больницени, облпромсоветеи, Кирова цIерахча культуран Дворецеи, госучрежденей клубеи художественни самодеятельносташа.

Смотр йолча деношка шоай говзал хьахьекхар драматически коллективаша а. Ленина цIерахча культуран Двореца драматически коллективо Киргизски ССР-а заслуженни артисткан Н. Тайца кулгалца, «Вежарий ДружинагIар» яха пьеса оттайир, «Красный молот» яхача завода коллективо режиссера Н. Пастона кулгалца «Свадьба Кречинского» яха Сухово-Кобылина комеди оттайир.

ХIанз республикански смотре дакъа лаца вийчлуш я городской смотре херза дикагIа йола коллективаш.

Чакхъяьннача смотро хьахьекхар вай республикан столицера художественни самодеятельность дикка дегIаена хилар.

С. СУЛИМАНОВ.

Пенгазеташка хьажар

Дукха ха йоацаш орден лелаеча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводерча цехий а отделеней а пенгазеташка хьежар. Цига цар 25-нел совгIа пенгазети сатирически листовкаши.

Къаьстта теркам тIабодаш дар № йолча цеха газет. Цу газета редактора нов. Димовси редколлеген членашеи дешараша атта кхетаергйолаш материал язьяь а хоза тоадаь а даьд из газет. Цу тIа яр йоккха йоаца, цеха технологий гIулакхаш дувцаш, ССКП XXI-ча съезда решенеш цар кхоачаш мишта ю хьахойташ йола заметкаш, установка тIара во болч бечарна критика еш йола статьяш. Из цаI хинна Iац уж тайпа газеташ.

Ший болх дикка тоабаьб № 7 йолча цеха газета редколлегес. Дукха ха йоацаш ший хан-ханнахьа ара ца дувлаш, сакъердаме доацаш дар цун газет. Завода партийни бюрос газета болх бийца а бийца, редколлегена новкъостал дир цар гIалаташ гучадаха а уж дIадахара наькъаш лаха а. ХIанз газета тIа дукхагIа хул слесарий, токарий, механикий иштта кхыболча болхлой заметкаш, редколлегес ший болх тоабаьб.

Конкурса жюрес белгалбир № 6 йолча цеха газета редколлеген дика болх. Иштта белгалдир рабкораша н.н. Белачковс, Эрлиха, Кицаевс, Гапончика пенгазеташ арахецача хьинаре дакъа лоацилга.

Пенгазетий дикагIа йолча редколлегиштеи хьинаре болх беча рабкораштеи совгIаташ делар.

Н. ГЛУХОВ.

Юрташка банеш яхкар лоархIамера гIулакх да

Боккха лоархIам болаш а наха чIоагIа эшаш а гIулакх да юрташка банеш хилар. Назрановски район вай республикерча районех йоккхагIа ярех цаI я. ХIаьта а райцентрера ца мара бани яц районе. Массанена ховш ма дий саг унахцIена хилар на мел эшаш я банеш. ДегI цIена ца леладар бахьан долаш дукха лазараш хул деша ха йолча оерашта.

Нагахь санна комсомола райкома арцагIа а яьнна, берригача кагир иштта юкъе кхетама болх боаржаоре торо хургьяр банеш еча эшаш йола гIирсаш ду материалаш вIашагIтоха.

Партийни а советски а организацеша, бахача наха гIо дергдар цу гIулакха.

М. ЕВЛОЕВ.

Хулиганал леладэращца къиза къовсам лоаттабэ

Вай сийлахь-йоккха Даьхе бIу бенна коммунизм хьалъеш йоал хIанз. Ший экономика социалистически эргаяккхарца советски халкъо Коммунистически партен хьалхленца кхы тIа а керда толамаш доах социалистически пачхахьалкхе чIоагIъярна, халкъа боахам дегIабоарна, культура а наьха вахара хьал а айдарна.

Къели бокъо йоацаш хилари дIа а даькха советски общественни строяс къахьегамхошта шерра никъ хьабийлаб творчески къахьега, цар духовни а физически а дерригa низаш дегIадоаладарна.

Советски халкъа вахар а хьал а тоаденнад. Нах дикагIа хIама де а барзкъа дувха а баьннаб. Царна хоз кхоана фу хургда-хьогI яхаш шоай кхера ца безилга, балха боацаш бисара кхерам шоашта тIа ца латтилга.

Вай мехка оттаде мел деза хьал оттадаьд дIаяхача къаьнача замах диса харцахьарча гIулакхех нах мукъабаларна. Цхьабакъда, хIанз а цхьаболча наьха кхетамца долаш да капитализмах юхе дисараш. Царех эггара бIехагIа а доккха зулам доалаш а да къаракъаш мелар.

Капиталистически мехкашка къаракъаш мелара социальни хьаст ба къахьегамхошта эксплуатаци елга, хала къахьега дезилга, баха моттиг а хьал а во хилар.

Коммунизм хьалъеча советски наьха гIулакхаща тарлуш дац къаракъаш мелилга. Капитализмах юхе дисараша, царца цхьана алкоголизмо а новкъарло ю вай общественна дIахо яха.

ССКП XXI-ча съездо белгалдаьча тайпара шерра коммунизм хьалъяра декхараш кхоачащаро материальни рузкъаш хьаделга дегIадоаладарца цхьана лерхI наьха коммунистически кхетам лакхбелга.

Цудухьа наьха кхетам лакхбарна болх барал совгIа банза боалаш бац советски законаш телхадеращца къиза къовсам лоаттабара болх а.

Ховш да дукхагIа дола зуламаш менна бехача наха делга, къаьстта дукхагIа хулиганал леладу менна бехача наха. А. Б. Хамхоеви В. Ю. Хамхоеви менна беха а болаш Грозне центре шоаех кхийтта гражданин Братухин соца а ваь цунца къовсам а баьккха цох летар, цу тIа а бIеха мотт а бувцаш, цига милици кхаьчача цунна духьале а йир. Из дарах диъ-диъ шу суд йир царна.

Лакхехьа дийцача тайпара дукхагIа дола зуламаш менна бехача наха ду. Цудухьа общественни моттигашка менна веха саг вар а общественни порядок телхаелга лархIа деза. Из порядок телхаеращца къовсам лоаттабе беза хIара гражданино. Хулиганал леладеращцеи зуламаш деращцеи къовсам лоаттабелга милицени судеи, прокуратуран хинна ца Iеш берригача къахьегамхой гIулакх да.

Вайна юкъе хIанз а болаш ба шоай лоалахоща барт ийгIа бахаш, общественни моттигашка хулиганал леладеш бола нах. Цу хулиганаша менна бахарца шоай дезала барт эгIабу, общество лархIац. Наьсарен крепосте ваьхача Шаповалов Матвей Ивановича массаза а къаракъаш мелар, ший сесагаца а лоалахоща а бIеха мотт бувцар, цу тIа а цхьаннахьа а балха а вацар. Иштта харцахьа лелараx суд йир цунна.

Доккха эхь дола гIулакхаш леладаьд Наьсарен районерча юкъерча школан хьехархочо Гайтукиев Хьусена. Веха а веха во мотт бувцарах соахка лаьца 3-дии-бийсеи даьккхад цо. Иштта харцахьа леларх 15 дии-бийсеи лаьца даьккхад Плиеверча школан хьехархочо Шалижев Григорий Васильевича а. Хатта тарлу бераш хьалкхедаита мегаргдай уж санна болча нахага, аьнна.

Хулиганал леладаь цхьакха а саг бехктокхаме ца озаш вита иш яц. Милицени, судеи, прокуратурани органаша общественностаца аихха оувзам а лоаттабеш ца леладаиташ леттара дIадаккха деза вай республике хулиганал леладелга.

Д. КОСТОЕВ,
ССКП обкома лектор.

МАРТАЗАНОВ Алсбика Махьмад

1959 шера 16-ча марта цамогаш хинна дукха ха ялалехьа кхелхав, 80-гIа шу дола, ГIалгIай мехка Советски Iаьдал оттадеш хьинаре дакъа лоацаш хинна, 1920-ча шера денз ССКП член а, персональни пенсионер а хинна Мартазанов Алсбика Махьмад.

Коммунистически партени Советски халкъеи гIулакх цIена леладеш дIадихьад М. А. Мартазановс дерригa ший вахар.

1923—1925 шерашка а мугIарера коммунист ше волча хана къоначa коммунисташтеи комсомольцаштеи уж, шоашта хьалхашка латтача декхарех дика дIакхетабеш новкъостал дора цо.

Ха яхха воккха саг ше воллашехь а тIеххьарча 13 шера ший цIенача къахьегамца хьокхам а луш Кустанайски области Федоровски районерча «Путь Ильича» яхача колхозе болх баьб цо.

ЦIаккха а вицлургвац тхона М. А. Мартазанов.

Новкъостий группа:
И. А. Алмазов.
С. Х. Куркиев,
А. Х. Тебоев,
И. М. Шадыжев.

Къона специалисташ

Грозверча статистически техникумо бухгалтераши статистикаши арахийцаб. Колхозашкеи совхозашкеи болх бергбола бухгалтераши промышленноста учет лелаергйола статистикаши — верригаш а 90 саг ва техникумо арахийцараш.

Вай республикерча колхозашка, совхозашка, Сталинградски, Ульяновски, Оренбургски, Иркутски, иштта кхыйолча областашкарча промышленни централашка дIа-юха хьожабаьб къона специалисташ.

Ю. ОЛЬГИН.

Дика болх беш йола йоI

Наьсарен районе Наьсар-кертерча юкъерча школе медсестралла Дзейтова Рая болх беш йола ши шу да. Ший болх дукха безаш, из бовзаш я Рая. Цамогаш да аьнна хеташ дола бераш Буро-кIалхарча рентгена кабинете а диге, цар даьшкеи ноаношкеи ца хьежадеш дароа ду Раяс. Дукха балхаш ду Раяс берий ноаношта тайп-тайпара хьехар деш: берашка урокаш ханнахьа Iомавйгарна, уж цIена леладарна, даар ханнахьа хилийтарна. Общественни балхаца а дика дакъа лоац Дзейтовас. Юртарча наха дешар Iомадеш а хилар из. Раяс хьинхача 10 саго гIехдика дIаелар экзаменаш.

Дешархой даьшеи ноаношеи доккха баркал йоах Раяна цо берий унахцIено лораярах, общественни балхах дика дакъа лацарах.

Редактор М. ЛЬЯНОВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерахча кинотеатре Кинокомеди

Йоккха зал — «У тихой пристани».

Долалу 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.

Зlамига зал № 1 — «У тихой пристани».

Долалу 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30.

ЗIамига зал № 2 «У тихой пристани».

Долалу 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.

ЗIамига зал № 3 — «У тихой пристани».

Долалу 9.15, 11.15, 1.15, 3.15, 5.15, 8.15, 10.15.

«Родина» яхача кинотеатре

«Человек с планеты Земля» яха шера экран дола художественни фильм.

Долалу 8.45, 12.30, 4.15 6.10, 10.

«Кочубей». Долалу 10.35, 2.20, 8.05.

РЕДАКЦЕН АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 23. ТЕЛЕФОНАШ: Редактора — 2-41-23, редактора зам. — 2-07-01, бехктохкама секретара — 2-25-72, корректорске — 2-30-91, партийни вахарен экономикин отделий 2-25-72.

Ф00099. 1918 шерарчу 11-чу августа цIерах йолу типографи, г. Грозный, Революцин проспект, 30/3. Заказ № 1600.